

**DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU
OBSZARU ZDEGRADOWANEGO
I OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE
MIASTA I GMINY BUK**

Spis treści

Słowniczek pojęć	3
Charakterystyka Miasta i Gminy Buk.....	4
Informacje podstawowe	4
Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju Miasta i Gminy Buk	6
Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju Miasta i Gminy Buk.....	8
Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	13
Metodyka prac przyjęta w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych na terenie Miasta i Gminy Buk.....	13
Podział Miasta i Gminy Buk na jednostki analityczne	15
Wybór wskaźników służących dokonaniu analizy wskaźnikowej wskazanych jednostek analitycznych.	19
Analiza wskaźnikowa w Mieście i Gminie Buk	23
Sfera społeczna	23
Sfera gospodarcza	38
Sfera środowiskowa.....	40
Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	43
Sfera techniczna	46
Wyznaczenie obszaru zdegradowanego	48
Wyznaczenie obszaru rewitalizacji.....	50

Słowniczek pojęć

REWITALIZACJA – rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji¹.

OBSZAR ZDEGRADOWANY – obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego możliwe jest tylko w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska².

OBSZAR REWITALIZACJI – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby jej mieszkańców. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic³.

¹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2021 r. poz. 485 z późn. zm.).

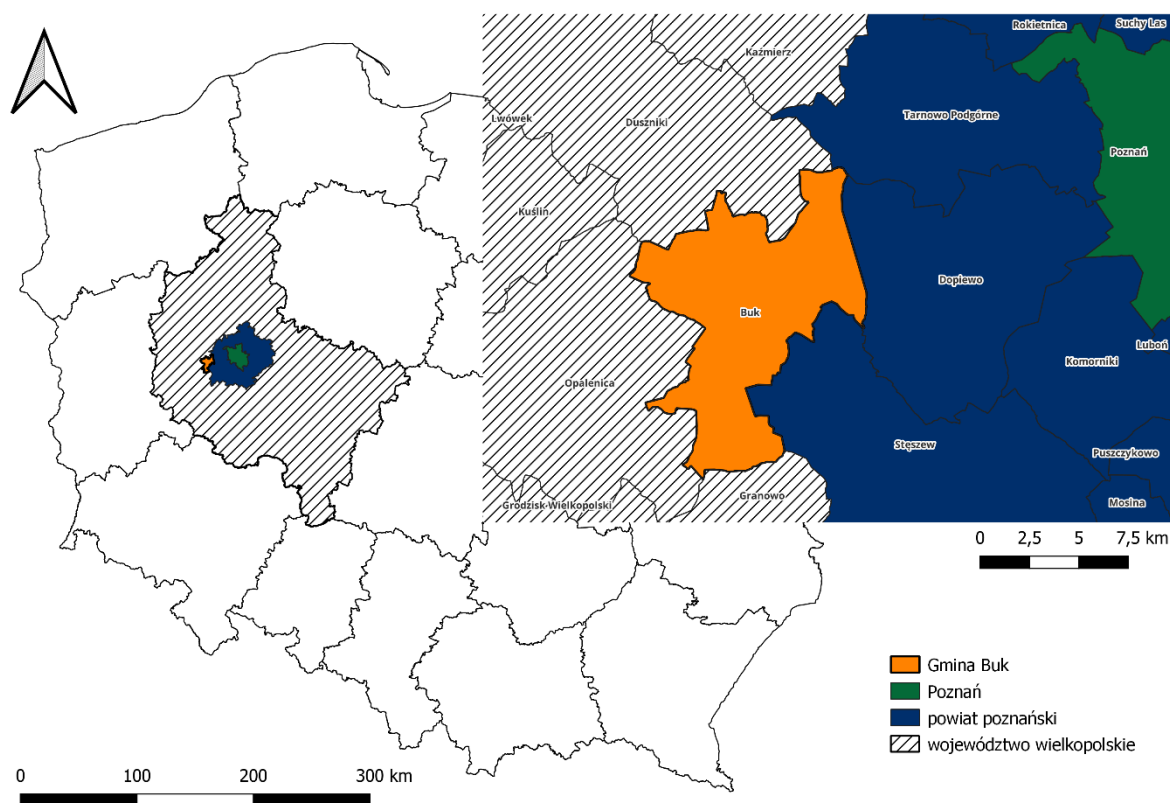
² J. w.

³ J. w.

Charakterystyka Miasta i Gminy Buk

Informacje podstawowe

Miasto i Gmina Buk jest miejsko-wiejską jednostką samorządu terytorialnego należącą do powiatu poznańskiego w województwie wielkopolskim. Od ośrodka wojewódzkiego Gminę dzielą jedynie 33 km, co przekłada się na odległość czasową wynoszącą ok. 40 min. Miasto i Gmina Buk stanowią zachodnią granicę powiatu poznańskiego granicząc: od zachodu z gminą Opalenica (pow. nowotomyski), od północy z gminami Duszniki (pow. szamotulski) i Tarnowo Podgórne (pow. poznański), od wschodu z gminami Dopiewo i Stęszew (obie pow. poznański) oraz od południa z gminą Granowo (pow. grodziski).

Rysunek 1 Położenie Miasta i Gminy Buk na tle powiatu poznańskiego i województwa wielkopolskiego

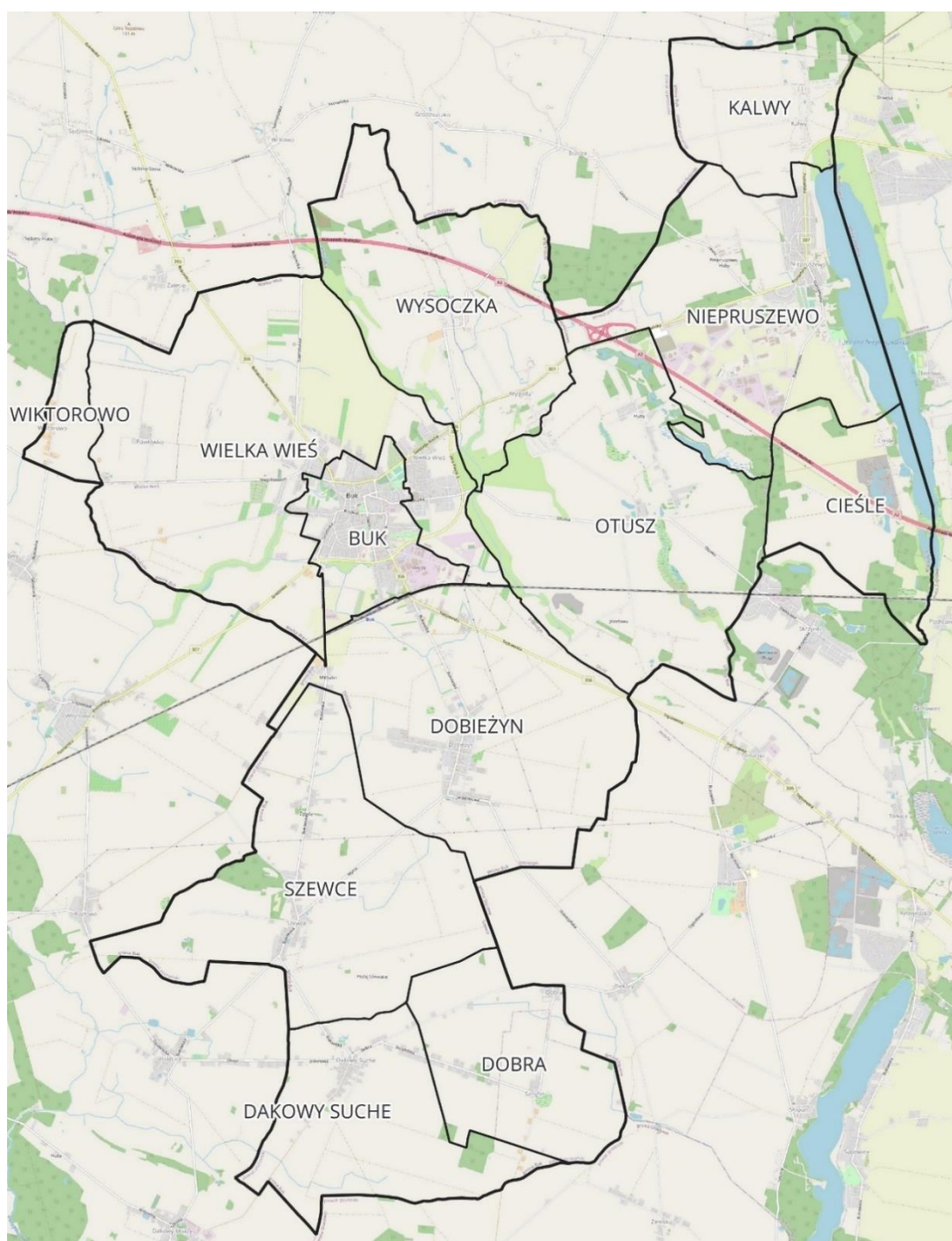
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Zgodnie z danymi GUS na koniec 2022 roku, Miasto i Gminę Buk zamieszkiwało 12 812 mieszkańców, z czego 5 497 osób zamieszkiwało w Mieście Buk, co stanowi 44% wszystkich mieszkańców. Łącznie mieszkańcy Miasta i Gminy Buk stanowili jednak jedynie 3% ludności powiatu poznańskiego. Powiat ten, będąc tzw. obwarzankiem wokół miasta na prawach powiatu Poznania, charakteryzuje się rozdrobnioną strukturą społeczną, bez wykształconego ośrodka dominującego w swoich ramach (tę funkcję pełni miasto Poznań). Tym samym udział ludności w poszczególnych gminach mieści się w przedziale od 2% do 13%.

Powierzchnia Miasta i Gminy Buk wynosi 90,58 km², z czego obszar Miasta Buk to 2,96 km². To przekłada się na średnią gęstość zaludnienia w Mieście i Gminie Buk na poziomie 141,4 os/km². W Mieście gęstość zaludnienia wzrasta do poziomu 1 857 os/km², z kolei na obszarach wiejskich Gminy wynosi ona 83,5 os/km². Miasto i Gmina są stosunkowo gęsto zaludnione.

W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne, które stanowią 84,2% powierzchni. Niespełna 4% powierzchni zajmują lasy, z kolei 8% stanowią grunty zabudowane i zurbanizowane. Pozostałą część powierzchni Miasta i Gminy Buk stanowią tereny znajdujące się pod wodami oraz nieużytki. Uwagę zwraca skrajnie niska lesistość Gminy, która plasuje ją wśród najmniej zalesionych gmin w województwie wielkopolskim.

Poza Miastem Buk, na ogół terytorium Gminy składa się 11 sołectw: Cieśle, Dakowy Suche, Dobieżyn, Dobra — Sznyfin, Kalwy, Niepruszewo, Otusz, Pawłówko – Wiktorowo, Szewce, Wielka Wieś, Wysoczka – Żegowo – Wygoda. Według klasyfikacji funkcjonalnej gmin Polski Śleszyńskiego i Komarnickiego Miasto i Gmina Buk należą do strefy zewnętrznej miejskiego obszaru funkcjonalnego stolicy województwa.

Rysunek 2 Mapa Miasta i Gminy Buk

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju Miasta i Gminy Buk

POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE

Miasto i Gmina Buk charakteryzują się niezwykle korzystnym położeniem komunikacyjnym. Głównym atutem jest przebiegająca przez Gminę autostrada A2 oraz obecność węzła „Buk”. Centrum Miasta Buk od węzła autostradowego dzieli jedynie 3 km. Biegająca przez Gminę autostrada stanowi główną ramę komunikacyjną, umożliwiającą łatwy dostęp do krajowej sieci dróg ekspresowych i autostrad.

Komunikacja wewnętrzna oparta jest przede wszystkim na drogach wojewódzkich numer 306 relacji Stęszew – Lipnica i numer 307 relacji Poznań – Bukowiec. Sieć komunikacyjną Miasta i Gminy uzupełniają drogi gminne i powiatowe.

Przez Gminę przebiega magistralna międzynarodowa linia kolejowa E20 relacji Berlin – Poznań – Warszawa – Terespol – Moskwa. Przy trasie wiodącej z dworca głównego w Poznaniu do Zbąszynka zlokalizowany jest dworzec kolejowy w Buku.

Miasto i Gmina Buk zlokalizowane są również w pobliżu Portu Lotniczego Poznań-Ławica im. Henryka Wieniawskiego, od którego dzieli je jedynie 21 km. Przekłada się to na odległość czasową wynoszącą ok. 25 min.

W ramach komunikacji regionalnej Miasto i Gmina Buk przystąpiły do Związku Powiatowo-Gminnego „Wielkopolski Transport Regionalny”. Operatorem, poprzez którego Związek realizuje wyznaczone zadania jest Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Poznań S.A. (PKS Poznań).

Wraz z 1 września 2022 r. w Mieście i Gminie Buk wprowadzono darmową komunikację gminną realizowaną w oparciu o dwie linie autobusowe relacji: Dobra – Wysoczek oraz Buk – Kalwy. Z kolei z początkiem 2023 roku otwarto trzecią linię relacji Wiktorowo – Cieśle. Projekt został wdrożony pilotażowo, a jego przebieg jest uważnie monitorowany przez lokalne władze. Z końcem 2023 r. będą podejmowane dalsze decyzje odnośnie rozwoju i przyszłości gminnej komunikacji publicznej.

POWIĄZANIA JEDNOSTEK OSADNICZYCH

Miasto i Gmina Buk stanowią przykład intensywnie zachodzących relacji przestrzennych na wielu płaszczyznach oddziaływania. Z jednej strony niezwykle pozytywnym aspektem jest bliskość ośrodka wojewódzkiego, w tym m.in.: portu lotniczego, autostrady i dróg ekspresowych, urzędów, uczelni, szkół i licznych ośrodków kultury. Niemniej, zważając na specyfikę powiatu poznańskiego, a zatem to, iż otacza on miasto Poznań, każda sprawa administracyjna rangi powiatowej lub wyższej wymaga udania się właśnie do Poznania. Wciąż zachodząca faza późnej suburbanizacji determinuje stały wzrost liczby ludności w Gminie, która jednak często podejmuje pracę zarobkową lub kontynuuje edukację w obrębie Poznania. Sytuacja ta prowadzi do intensyfikacji relacji zachodzących między dwoma ośrodkami. Miasto i Gmina Buk stanowią przykład miasta satelickiego. Charakterystyczny dla takiego typu miasta jest jedynie pewien stopień samowystarczalności. W zakresie usług wyższego rzędu oraz administracji jest ono zależne od większego ośrodka. Warto jednak podkreślić, iż w zakresie usług podstawowych to Miasto Buk stanowi główny ośrodek w Gminie i zaspokaja potrzeby mieszkańców.

Lokalizacja autostrady A2 wraz z węzłem w bezpośrednim sąsiedztwie Miasta Buk jest zdecydowanie korzystna, choć niesie ze sobą pewne konsekwencje przestrzenno-funkcjonalne. Przede wszystkim stanowi barierę komunikacyjną między sołectwami zlokalizowanymi po północnej stronie autostrady (Wysoczek, Niepruszewo, Cieśle, Kalwy), a pozostałą częścią Gminy. W centralnej części Gminy podobną barierę stanowi z kolei linia kolejowa, która również przebiega równoleżnikowo. Przebieg szlaków komunikacyjnych jest podstawowym czynnikiem wpływającym na obserwowaną strefowość

funkcjonalną Gminy: tereny przemysłowe na północ od autostrady A2, tereny zurbanizowane w centralnej części Gminy oraz tereny rolnicze na południe od linii kolejowej.

Kolejną kwestią wpływającą bezpośrednio na możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy są relacje zachodzące między nią a pozostałymi ośrodkami satelickimi metropolii Poznań. Wśród obserwowanych relacji widoczna jest rywalizacja w zakresie pozyskiwania nowych inwestorów, tworzenia nowych miejsc pracy, a także rozwoju zabudowy mieszkaniowej przede wszystkim między Miastem i Gminą Buk a gminami Dopiewo i Tarnowo Podgórne. Wskazane gminy ze względu na sąsiednie położenie nawiązują również relacje oparte na wzajemnej współpracy, co czynią m.in.: w ramach Związku „Wielkopolskiego Transportu Regionalnego”, którego są partnerami. Niemniej należy podkreślić, iż panująca w rejonie sytuacja polityczno-przestrzenna może stanowić przyczynek do konfliktów.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego 2020+ Miasto Buk zaliczone zostało do grona miast małych o przeważającej funkcji usługowo-przemysłowej. W Planie ponadto w ramach obszarów ochrony gleb dla celów produkcji rolnej uwzględniono tereny wiejskie Gminy Buk, co znacząco wpływa na możliwość ich zagospodarowania.

POWIĄZANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Miasto i Gmina Buk w ujęciu fizycznogeograficznym należy do makroregionu Pojezierza Wielkopolskiego, mezoregionu Pojezierza Poznańskiego. Tereny Miasta i Gminy Buk zostały marginalnie dotknięte przez zlodowacenie północnopolskie w fazie poznańskiej. Charakterystyczne dla tego obszaru są nieznaczne deniwelacje terenu, a także obecność polodowcowych form akumulacyjnych jak: stożki sandrowe, ozy, kemy czy wysoczyzny morenowe płaskie.

Jeziorność Pojezierza Poznańskiego również jest związana z aktywnością lądolodu. W przypadku występującego na terenie Gminy jeziora Niepruszewskiego, przypuszcza się, iż powstało ono na skutek wytapiania się brył martwego lodu w powstałym zagłębieniu terenu. Rynna jeziora stanowi z kolei przedłużenie doliny rzecznej Samy.

Miasto i Gmina Buk cechują się dobrymi warunkami do rozwoju produkcji rolniczej. Wśród obrębów o najwyższych walorach rolniczych wskazać należy z kolei na Dakowy Suche, Dobrą i Dobieżyn. Na obszarze Gminy przeważają gleby wysokiej bonitacji, klas II – IV (ok. 63,7%). W związku z dużym udziałem użytków rolnych na terenie Miasta i Gminy Buk obserwuje się wyjątkowo niską lesistość – niespełna 4%.

Z uwagi na szerokie wykorzystanie gruntów w Mieście i Gminie Buk nie obserwuje się powierzchniowych form ochrony przyrody. Na terenie Gminy wyróżnić jednak można 5 pomników przyrody ożywionej:

- dąb szypułkowy w Wysoczce,
- platan klonolistny w Cieślach,
- dwa dęby szypułkowe w Cieślach,
- kasztanowiec zwyczajny w Cieślach.

Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju Miasta i Gminy Buk

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Jednym z podstawowych czynników wpływających na rozwój jednostek samorządu terytorialnego jest sytuacja demograficzna oraz perspektywy jej zmian. Miasto i Gmina Buk jest jedną z najmniej licznych gmin powiatu poznańskiego. Zamieszkuje ją jedynie 3% mieszkańców powiatu.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) za lata 2018-2022 wskazują na niewielki, aczkolwiek stały wzrost liczby ludności. Średnia dynamika zmian ludności w analizowanym okresie wyniosła bowiem 100,5%. Niemniej, z wyłączeniem gminy Puszczykowo, wszystkie gminy powiatu poznańskiego we wskazanym okresie charakteryzowały się wzrostem liczby ludności. Spośród 17 gmin wchodzących w skład powiatu jedynie w 3 zaobserwowano niższą dynamikę zmian liczby ludności w stosunku do Miasta i Gminy Buk.

Szczegółowe dane dotyczące liczby ludności w latach 2018-2022 w gminach powiatu poznańskiego przedstawia poniższa tabela.

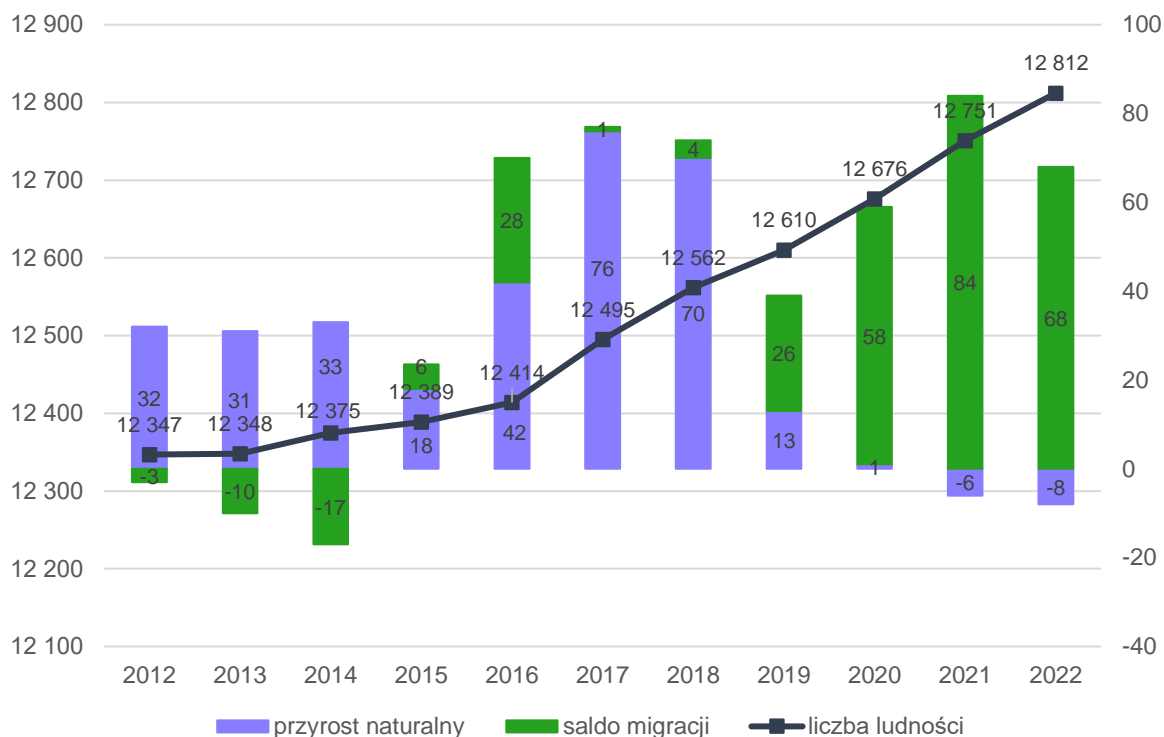
Tabela 1 Zmiany liczby ludności w powiecie poznańskim w latach 2018-2022

JST	2018	2019	2020	2021	2022	udział w 2022 r.	średnia dynamika
Powiat poznański	390 308	399 272	429 870	436 473	442 680	100%	103,2%
Luboń	31 783	31 941	33 042	32 922	32 848	7%	100,8%
Puszczykowo	9 698	9 657	9 496	9 408	9 376	2%	99,2%
Buk	12 562	12 610	12 676	12 751	12 812	3%	100,5%
Czerwonak	27 518	27 617	27 871	27 863	27 945	6%	100,4%
Dopiewo	26 759	28 138	32 542	33 821	34 888	8%	107,0%
Kleszczewo	8 440	8 868	10 372	10 880	11 267	3%	107,6%
Komorniki	29 378	30 620	35 263	35 993	36 329	8%	105,6%
Kostrzyn	18 261	18 491	19 323	19 586	19 946	5%	102,2%
Kórnik	28 304	29 787	33 491	34 599	35 698	8%	106,0%
Mosina	33 053	33 442	34 696	34 942	35 215	8%	101,6%
Murowana Goślina	16 864	16 901	16 895	16 873	16 988	4%	100,2%
Pobiedziska	19 551	19 741	20 878	21 038	21 213	5%	102,1%
Rokietnica	17 770	18 637	22 009	22 821	23 470	5%	107,4%
Stęszew	15 032	15 126	15 349	15 439	15 498	4%	100,8%
Suchy Las	17 599	18 104	19 841	20 108	20 359	5%	103,8%
Swarzędz	50 667	51 522	55 124	55 612	56 177	13%	102,6%
Tarnowo Podgórne	27 069	28 070	31 002	31 817	32 651	7%	104,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poszerzając przeprowadzone analizy do minionej dekady, uwidacznia się trend dotyczący stałego wzrostu liczby ludności. Wzrost dynamiki procesu zaobserwować można od roku 2016 aż do 2022. W analizowanym okresie zarówno przyrost naturalny jak i saldo migracji cechują się dużą zmiennością. Przyrost naturalny (różnica pomiędzy liczbą urodzeń a liczbą zgonów) w latach 2012-2020 był dodatni przyjmując wartości w zakresie od 76 do 1. W latach 2021-2022 przyrost naturalny przyjął wartości ujemne wynoszące odpowiednio -6 i -8. Utrzymanie się takiego trendu może prowadzić do spadku dynamiki wzrostu liczby ludności, a także starzenia się społeczeństwa Miasta i Gminy Buk. Współczynnik

salda migracji (różnica między osobami osiedlającymi się na terenie Gminy a osobami wyprowadzającymi się poza jej granice) również zmieniał się rok do roku. W latach 2012-2014 przyjmował wartości ujemne zawarte w przedziale od -3 do -17. Od roku 2015 do 2022 obserwuje się z kolei nieprzerwanie dodatni poziom salda migracji zawarty w przedziale od 1 do 84. Najwyższą dynamikę zmian odnotowano z w latach 2019-2021, jednak również w roku 2022 saldo migracji utrzymało się na wysokim poziomie wynoszącym 68. Dalsze podtrzymanie takiej tendencji będzie świadczyło o atrakcyjności osiedleńczej Miasta i Gminy Buk. Wskazane współczynniki przełożyły się na ogólny wzrost liczby ludności o 465 osób w ciągu omawianego dziesięciolecia. Zachodzące zmiany demograficzne prezentuje poniższy wykres.

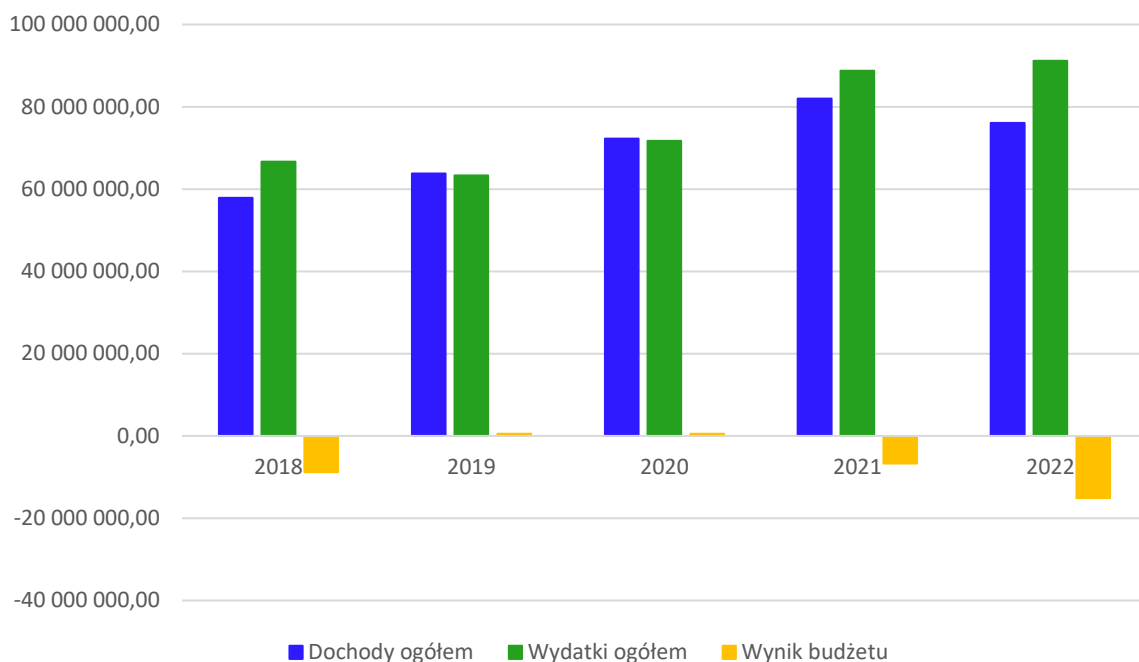

Rysunek 3 Zmiany liczby ludności w Mieście i Gminie Buk w latach 2012-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

SYTUACJA EKONOMICZNA

W latach 2018-2021 wysokość dochodów do budżetu Miasta i Gminy Buk wzrosła z ponad 57 mln zł do nieco ponad 82 mln zł. W roku 2022 dochody spadły do 76 mln zł. Wydatki z budżetu w 2018 roku wyniosły ponad 66 mln zł, by w roku następnym spaść do poziomu nieco ponad 63 mln zł. Od roku 2019 do 2022 wydatki nieprzerwanie rosły, końcowo wynosząc ponad 91 mln zł. W analizowanym okresie jedynie dwukrotnie Miasto i Gmina Buk osiągnęła dodatni wynik budżetu, wynoszący ok. 0,5 mln zł. W latach 2018, 2021-2022 wynik budżetu był ujemny osiągając odpowiednio deficyt w wysokości: niespełna 3 mln zł, niespełna 7 mln zł i 15 mln zł. Sytuację obrazuje poniższy wykres.

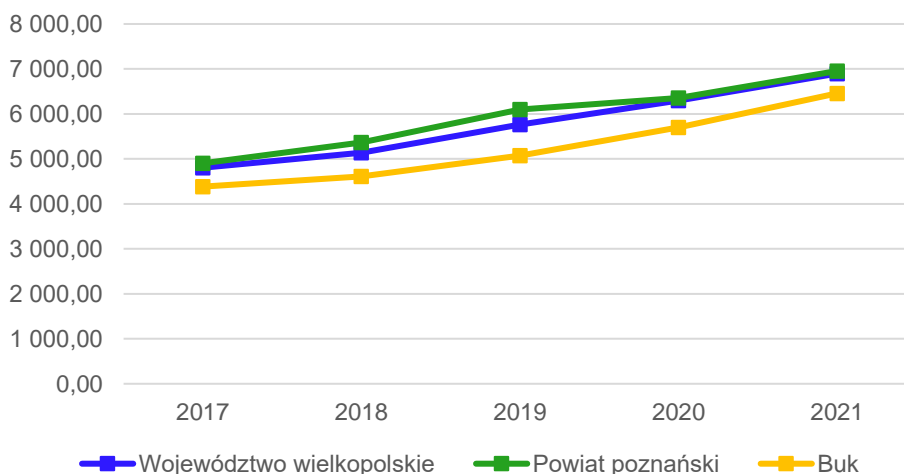

Rysunek 4 Wysokość dochodów i wydatków Miasta i Gminy Buk w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poziom wydatków z budżetu Miasta i Gminy jest powiązany z czynionymi inwestycjami. W latach, gdy osiągnęto deficyt budżetowy wydatki inwestycyjne stanowiły ok. 20% wydatków ogółem. Rekordowy był natomiast rok 2018, kiedy wydatki inwestycyjne stanowiły ponad 25% wszystkich poczynionych wydatków.

Aby porównać poziom zamożności gminy względem innych jednostek, poziom jej dochodów odnosi się do liczby mieszkańców. Analizując sytuację dla Miasta i Gminy Buk, średnią dla powiatu poznańskiego oraz województwa wielkopolskiego, we wszystkich jednostkach zauważa się wzrost dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wskaźnik ten dla Miasta i Gminy Buk kształtuje się na niższym poziomie niż wskaźnik dla powiatu poznańskiego i województwa, które znajdują się na zbliżonym poziomie. Od roku 2019 widoczny jest wzrost dynamiki zmian zachodzących w Mieście i Gminie Buk. Zauważyć można, iż różnice w dochodach między Miastem i Gminą Buk a powiatem na przestrzeni lat zmalały odpowiednio z 518,11 zł do 497,22 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Z kolei różnica między Gminą a średnią wojewódzką wzrosła z 419,65 zł do 439,47 zł. Analizowane dane prezentuje wykres poniżej.

Rysunek 5 Dochody Miasta i Gminy Buk na mieszkańca w latach 2017-2021 na tle powiatu poznańskiego i województwa wielkopolskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

WNIOSKI Z DOKUMENTÓW PLANISTYCZNYCH

Polityka przestrzenna Miasta i Gminy Buk prowadzona jest w oparciu o Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Buk, przyjętego Uchwałą nr XII/96/2019 Rady Miasta i Gminy Buk z dnia 29 października 2019 r., a następnie zmienionego Uchwałą nr XLIV/380/2022 Rady Miasta i Gminy Buk z dnia 30 sierpnia 2022 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Buk.

W Studium wskazano podstawowe kierunki zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej Gminy. Jako jeden z priorytetów określono rozwój zabudowy wielofunkcyjnej, w tym zabudowy mieszkaniowej w obrębie zwartych jednostek osadniczych. Tym samym jako główne centra rozwoju zabudowy wielofunkcyjnej z przewagą zabudowy mieszkaniowej wskazane zostały miejscowości: Buk, Wielka Wieś, Niepruszewo, Otusz i Dobieżyn. Ponadto w Studium wprowadzono główne kierunki rozwoju dla obszarów:

- 1) kształtowania terenów produkcyjnych, w zakresie:
 - rozwoju dotychczasowych branż produkcyjnych oraz branż opartych na miejscowych surowcach,
 - rozwój nowych form działalności produkcyjnej zgodnych z wymogami ochrony środowiska oraz z celami strategicznymi rozwoju gminy,
 - kontynuowanie polityki rozwoju infrastruktury technicznej dla terenów już przeznaczonych pod działalność gospodarczą,
 - wprowadzanie nowych technologii w zakresie korzystania z niekonwencjonalnych źródeł energii tj.: kolektory słoneczne czy pompy ciepła,
 - rozwój na terenach wiejskich form działalności gospodarczej z zachowaniem pełnego bezpieczeństwa dla środowiska i braku kolizji z istniejącą funkcją mieszkaniową,
 - zapewnienie warunków organizacyjno-ekonomicznych w celu pobudzenia aktywności lokalnej środowiska wiejskiego;
- 2) rozwoju kultury, w zakresie:
 - utrzymania i modernizacji istniejących świetlic wiejskich oraz bibliotek,
 - utrzymania i rozwoju form działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Buku,
 - wspomagania działalności organizacji pozarządowych, w tym Ochotniczych Straży Pożarnych,
 - gromadzenia, popularyzacji i działalności wystawienniczej w zakresie zabytków ruchomych;
- 3) turystyki i rekreacji, w zakresie:
 - tworzenia bazy turystyczno-noclegowej głównie na atrakcyjnych krajobrazowo terenach w tym terenach wsi Niepruszewo i Cieśle,
 - tworzenia agroturystycznej bazy turystyczno-noclegowej na pozostałych terenach gminy,
 - organizacji i promocji tras wycieczkowych, pieszych i rowerowych,
 - rewitalizacji w kierunku turystycznym posiadanych zabytków architektury,
 - rozwijania funkcji wystawienniczej w zakresie zabytków ruchomych;
- 4) systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w zakresie:
 - zniwelowania uciążliwości wynikających z przebiegu dróg wojewódzkich przez miejscowości gminy poprzez budowę obwodnic Buku i Niepruszewa,
 - poprawy warunków dla rozwoju transportu zbiorowego,

- stworzenia warunków do uruchomienia nowych pól inwestycyjnych,
- wykorzystania infrastruktury transportowej dla rozwoju funkcji turystycznych poprzez rozwój ścieżek pieszo-rowerowych.

Dodatkowo, Studium wskazuje na generalnie rolniczy charakter Gminy, wskazując podstawowe kierunki w zakresie rolnictwa i gospodarki leśnej. Wśród nich wymienia się:

- wzrost intensywności produkcji rolniczej,
- unowocześnianie stosowanych technologii, celem racjonalnego korzystania z zasobów gminy, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska,
- rozwój produkcji zwierzęcej przy szczególnym uwzględnieniu wymogów ochrony środowiska,
- wprowadzenie ciągłej restrukturyzacji rolnictwa, celem poprawy struktury wielkościowej gospodarstw rolnych,
- poszanowanie i właściwe wykorzystanie zasobów glebowych oraz utrzymanie produktywności rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- zwiększenie ilości zadrzewień śródpolnych, celem ochrony gleb przed erozją,
- ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne.

W opracowaniu wskazano również tereny wymagające rehabilitacji, wśród których wymieniono: układ urbanistyczny miasta Buk, założenia dworsko-folwarczne we wsiach Cieśle, Niepruszewo i Wysoczka. Zwrócono również uwagę na potrzeby prowadzenia rekultywacji terenów powyrobiskowych oraz rekultywację terenów oraz wód jeziora Niepruszewskiego.

Na terenie Miasta i Gminy Buk występują tereny zamknięte, do których zaliczają się tereny zamknięte kolejowe wraz z punktem przeładunkowym w mieście Buk.

Studium stanowi wyznacznik do tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego są podstawą systemu planowania przestrzennego na terenie gmin i stanowią akty prawa miejscowego. Według stanu na koniec 2022 roku na terenie Gminy Buk obowiązywało 39 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które stanowią 6,63% powierzchni Gminy (ok. 600 ha).

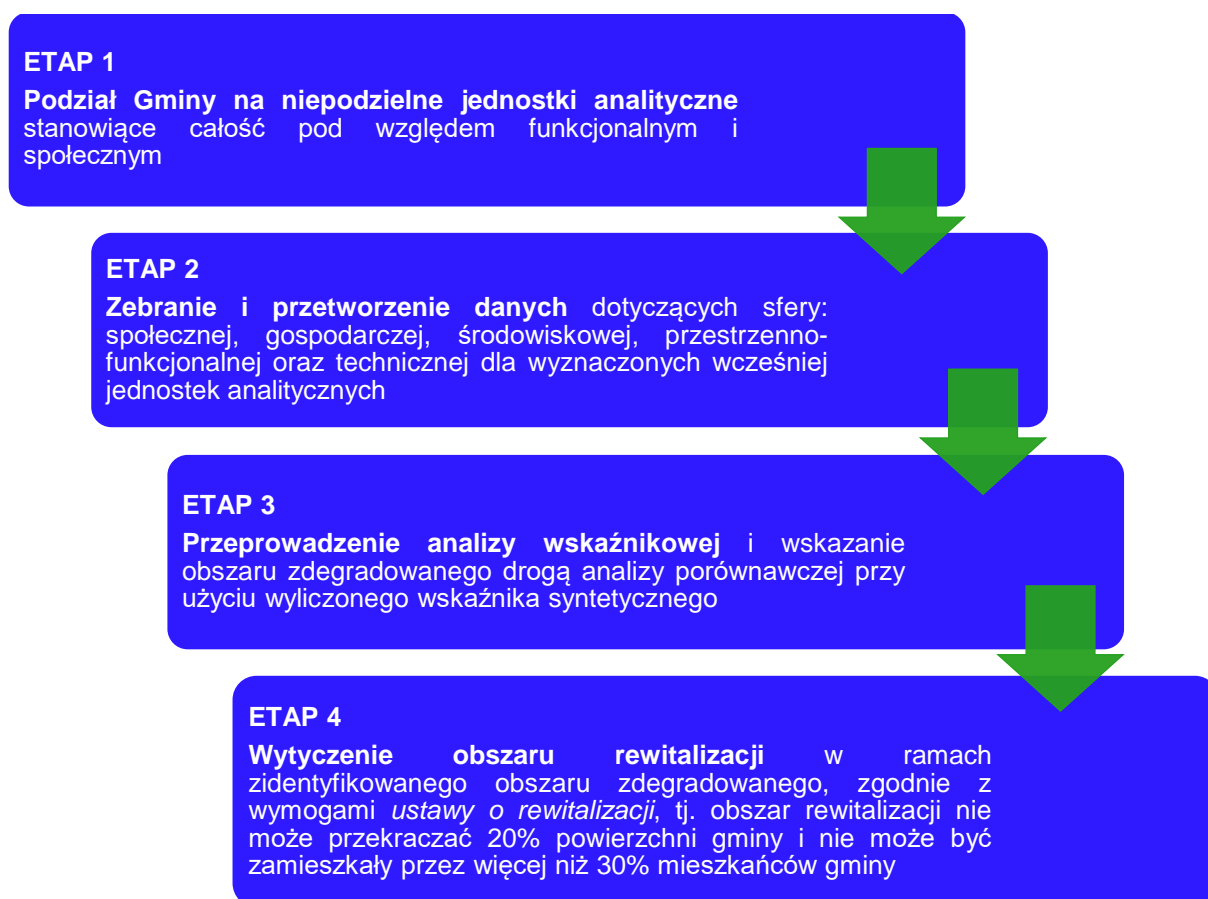
Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Metodyka prac przyjęta w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych na terenie Miasta i Gminy Buk

ETAPY PRAC

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta i Gminy Buk oraz zawarta w niej procedura delimitacji, opracowana została w sposób spełniający wymogi ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 485., ze zmianami) dalej: *ustawa o rewitalizacji*. Podczas opracowywania procedury delimitacji, korzystano także z wytycznych i rekomendacji zawartych w publikacji „Delimitacja – krok po kroku” zrealizowanej przez zespół pracowników Instytutu Rozwoju Miast pod redakcją Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa⁴.

Przyjęta w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji na terenie Miasta i Gminy Buk metodyka, zakładała czteroetapowy system pracy, który przedstawiony został na poniższym schemacie.

⁴ Opracowanie zrealizowane przez Instytut Rozwoju Miast na zlecenie Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa, Departamentu Polityki Przestrzennej w ramach umowy nr DPP-U-POWER-173/16, której przedmiotem było: Opracowanie merytoryczne publikacji z zakresu diagnozy i delimitacji obszarów zdegradowanych, ISBN 978-83-7610-653-3

METODA WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO PRZY UŻYCIU WSKAŹNIKA SYNTETYCZNEGO

Z uwagi na fakt, że dobrane wskaźniki przedstawiane są w różnych jednostkach i przedziałach, ich porównywanie oparte na jednowymiarowych zasadach statystycznych pozostaje utrudnione. W przypadku analizy zjawisk złożonych, które opisuje się więcej niż jedną zmienną pojawiają się problemy, jakie nie występują w analizach prostych dla jednej zmiennej.

Dlatego też, podstawą analizy wielowymiarowej jest **wskaźnik syntetyczny**, który pozwala na porównanie poszczególnych mierników i otrzymanie jednego wskaźnika poziomu rozwoju obszaru. Jest to możliwe dzięki standaryzacji różnych zmiennych niezależnie od ich rodzaju, znaku, wielkości i jednostek.

Standaryzacja danych służy sprowadzeniu zmiennych o różnej wartości i jednostkach do wzajemnej porównywalności. Wiąże się ona również z ustaleniem kierunku wpływu każdego ze wskaźników, czyli określeniem czy dany wskaźnik jest stymulantą, czy destymulantą. W przypadku stymulanty, wzrost wskaźnika oznacza pozytywny rezultat dla badanego zjawiska, natomiast w przypadku destymulanty – wzrost wartości zmiennej świadczy negatywnie o zjawisku.

Z tego względu, w celu standaryzacji wskaźników posłużono się metodą wyrażoną wzorem:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j}, \text{ gdy zmienna jest stymulantą lub}$$
$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j} * (-1), \text{ gdy zmienna jest destymulantą,}$$

gdzie:

t_{ij} – standaryzowana wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i ,

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i ,

\bar{x}_j – średnia arytmetyczna wskaźnika j ,

s_j – odchylenie standardowe wskaźnika j .

W ten sposób wartości większe od średniej dla całej Gminy po standaryzacji będą przyjmowały wartość dodatnią (korzystniejszą dla danej jednostki analitycznej), natomiast wartości mniejsze od średniej – wartość ujemną (niekorzystną dla danej jednostki analitycznej). Im niższa jest wartość standaryzowanego wskaźnika tym poziom koncentracji negatywnego zjawiska w danej jednostce analitycznej jest większy.

Ostatnim etapem wyznaczenia wskaźnika syntetycznego jest obliczenie średniej arytmetycznej zestandaryzowanych zmiennych dla każdej z badanych sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Wartość wskaźnika syntetycznego odpowiada na pytanie, czy dana jednostka analityczna znajduje się w stanie kryzysowym. Wysokie wartości wskaźnika świadczą o pozytywnym obrazie zjawisk w danej jednostce, natomiast niskie ukazują koncentrację zjawisk kryzysowych. W celu uzyskania wartości wskaźnika syntetycznego posłużono się wzorem:

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n t_{ij}$$

gdzie:

P_i – syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk dla jednostki analitycznej i ,

n – liczba wskaźników,

t_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i .

Zgodnie z przyjętą metodologią **do obszaru zdegradowanego włączone mogą zostać wszystkie te jednostki analityczne, których wskaźnik syntetyczny jest ujemny (mniejszy niż 0) w sferze społecznej oraz w co najmniej jednej z pozostałych sfer.** Im niższe wartości przyjmuje wskaźnik syntetyczny tym poziom negatywnych zjawisk w danej sferze jest większy.

Spśród wyznaczonych obszarów zdegradowanych wytyczono obszar rewitalizacji, który zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji, **nie może przekraczać 20% powierzchni gminy i nie może być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.**

Podział Miasta i Gminy Buk na jednostki analityczne

Zgodnie z przedstawioną w powyższym rozdziale metodyką prac, przyjętą w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych, etap pierwszy dotyczył podziału Gminy na niepodzielne jednostki analityczne, stanowiące całość pod względem funkcjonalnym i społecznym. Takie działanie umożliwiło zebranie i przetworzenie, a w kolejnym kroku zagregowanie danych opisujących sfery: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną. Wyznaczone w procesie delimitacji jednostki analityczne odzwierciedlają specyfikę danego terenu, ze szczególnym uwzględnieniem funkcji dominującej, a także sposobu zagospodarowania przestrzennego. Ważnym było również, aby w trakcie dokonywania podziału, uwzględnić intensywność użytkowania danego obszaru. Tak wypracowany podział sprawił, że dokonana w kolejnych etapach porównawcza analiza wskaźnikowa, przeprowadzona została w sposób uwzględniający zróżnicowanie przestrzenne Gminy.

Dokonując podziału obszaru wiejskiego Gminy Buk na jednostki analityczne zdecydowano się wykorzystać istniejący podział na obręby ewidencyjne. Analizując dane dotyczące liczby mieszkańców Miasta Buk, stwierdzono, że zamieszkuje je 5 497 osób (stan na 31.12.2022 r. wg danych Urzędu Miasta i Gminy w Buku) co odpowiada 44% ogółu mieszkańców Gminy. Zgodnie z ustawą, ze względu na przekroczenie progu 30% populacji, taka jednostka nie mogłaby stanowić obszaru rewitalizacji. W związku z tym zdecydowano się podzielić miasto na dwie mniejsze jednostki, tym samym spełniając kryterium ustawowe.

Granice nowych jednostek na terenie miasta oparto m.in. na głównych korytarzach transportowych oraz z uwzględnieniem charakteru zabudowy. Część północna obejmuje założenia lokacyjne Miasta Buk, wraz z historyczną zabudową mieszkaniową wielorodzinną. W tej części Miasta zaobserwować można nagromadzenie obiektów i instytucji o funkcjach społecznych, gospodarczych i historycznych. Z kolei część południowa obejmuje nowszą część Miasta, na którą składają się zabudowania mieszkaniowe wielorodzinne i jednorodzinne, cechujące się jednak mniejszą intensywnością. Ostatecznie na terenie Miasta i Gminy Buk wydzielono 13 jednostek analitycznych.

Dane wyjściowe, które przyporządkowano dla ulic położonych na obszarze kilku jednostek analitycznych (np. ulice stanowiące granice pomiędzy jednostkami), podzielono statystycznie na podstawie szacunkowego udziału zabudowań mieszkalnych należących do konkretnej jednostki. Wykaz jednostek analitycznych wraz z miejscowościami i ulicami wchodzącymi w ich skład, zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 2 Jednostki analityczne wyznaczone w Mieście i Gminie Buk

Lp.	Jednostka analityczna	Wykaz ulic /adresów /miejscowości
1	Buk – północ	ul. A. i W. Niegolewskich, ul. Azaliowa, ul. Basztowa, ul. Bohaterów Bukowskich, ul. bp. J. Lubrańskiego, ul. Browarna, ul. Dobieżyńska (część), ul. Dworcowa (część), ul. Garncarska, ul. K. Zenktelea, ul. Kosynierów Bukowskich, ul. Kościelna, ul. kpt. W. Wagnera, ul. Mury, ul. Niepodległości, ul. o. R. Chylińskiego, os. Przyjaźni, ul. Otuska, pl. Przemysława, pl. S. Reszki, ul. Poprzeczna, ul. Poznańska, ul. Przykop, ul. Ratuszowa, ul. Rzemieślnicza, ul. Rzeźnicka, skwer im. Rektora Andrzeja z Buku, ul. Słoneczna, ul. Smugi, ul. Strzelecka, ul. Szarych Szeregów, ul. Szewska, ul. Szkolna, ul. św. Rocha, ul. Tylina, ul. Wąska, ul. Wielkomejska, ul. Zacisze, ul. Zdrojowa
2	Buk – południe	ul. A. Mickiewicza, ul. Akacyjowa, ul. Brzozowa, ul. Bukowa, ul. Dobieżyńska (część), ul. Dworcowa (część), ul. dr. K. Wróblewskiego, ul. F. Górczaka, ul. Grodziska, ul. Jana Pawła II, ul. Jarzębinowa, ul. Jesionowa, ul. J. Grobelnego, ul. Klonowa, ul. Kolejowa, ul. Lipowa, ul. Łąkowa, ul. Orzechowa, os. 700-lecia Miasta, ul. Polna, ul. Powstańców Wielkopolskich, ul. Przemysłowa, skwer im. dr. L. Siudy, ul. Sokoła, ul. S. Czarnieckiego, ul. Strumykowa, ul. T. Kościuszki, ul. T. Wojtczaka, ul. Topolowa, park im. Towarzystwa Gminastycznego „Sokół”, ul. Zakładowa
3	Cieśle	Cieśle
4	Dakowy Suche	Dakowy Suche
5	Dobieżyn	Dobieżyn
6	Dobra	Dobra, Sznyfin
7	Kalwy	Kalwy
8	Niepruszewo	Niepruszewo
9	Otus	Otus
10	Szewce	Szewce
11	Wielka Wieś	Wielka Wieś, Pawłówko
12	Wiktorowo	Wiktorowo
13	Wysoczka	Wygoda, Wysoczka, Żegowo

Źródło: opracowanie własne.

Największą jednostką pod względem liczby ludności jest „Buk - północ” zamieszkały przez 2 922 osoby (23,3% mieszkańców całej Gminy). Z kolei największą jednostką biorąc pod uwagę powierzchnię obszaru jest jednostka „Wielka Wieś”, która zajmuje powierzchnię 14,746 km² (co stanowi 16,3% powierzchni Gminy). Można więc zauważyć, że nawet największe jednostki analityczne pod względem udziału mieszkańców oraz powierzchni, nie przekraczają odpowiednio 30% ludności gminy oraz 20% powierzchni gminy – co potwierdza, że każda z analizowanych jednostek może potencjalnie stanowić w całości obszar rewitalizacji.

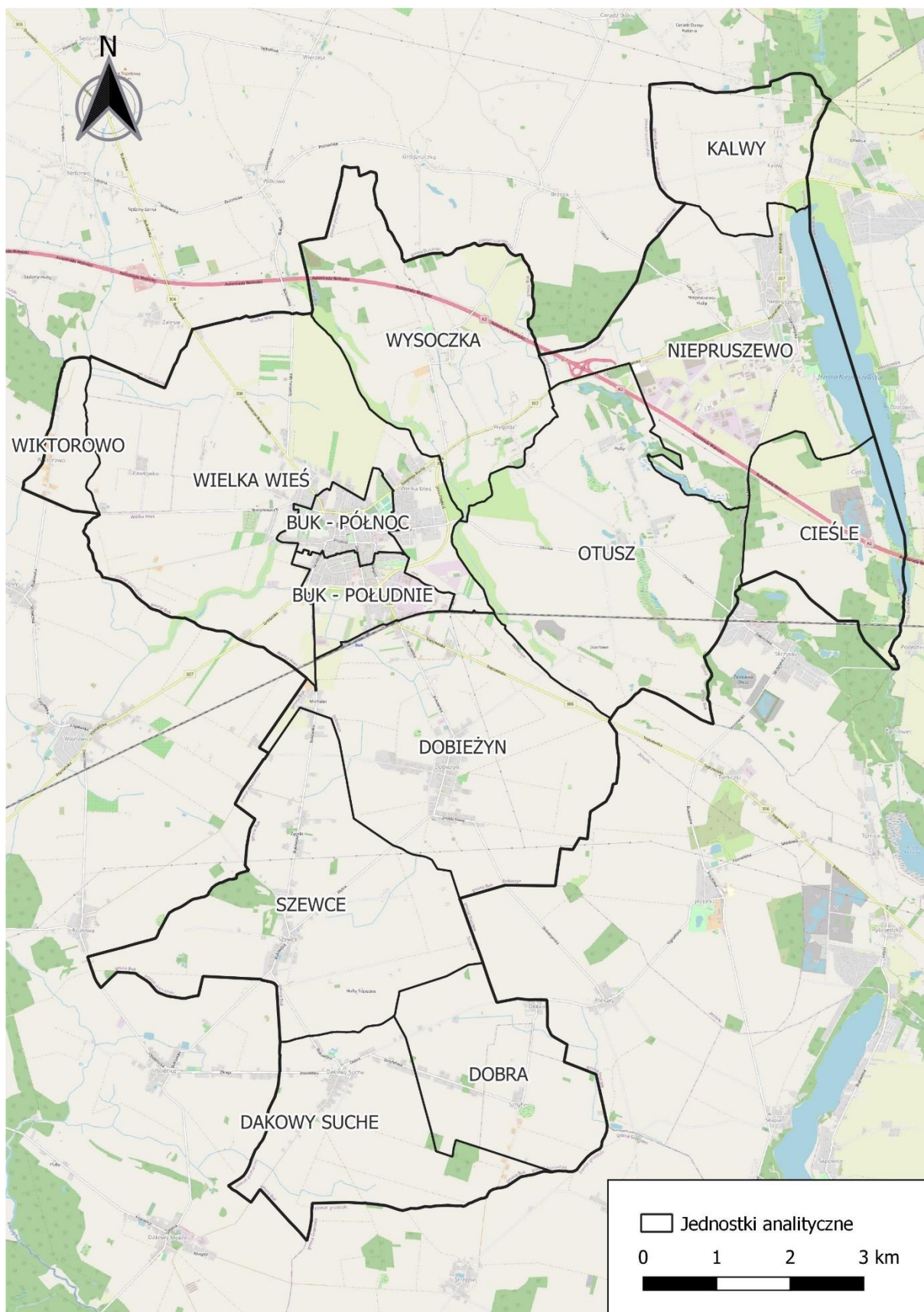
W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowe dane dotyczące powierzchni i liczby mieszkańców w poszczególnych jednostkach analitycznych.

Tabela 3 Jednostki analityczne wyznaczone na terenie Miasta i Gminy Buk

Jednostka analityczna		Powierzchnia jednostki (km ²)	Udział w całkowitej powierzchni Gminy (%)	Liczba mieszkańców	Udział w całkowitej liczbie mieszkańców Gminy (%)
Lp.	Nazwa				
1	Buk - północ	1,223	1,4%	2 922	23,3%
2	Buk - południe	1,732	1,9%	2 636	21,1%
3	Cieśle	4,584	5,1%	60	0,5%
4	Dakowy Suche	6,023	6,7%	427	3,4%
5	Dobieżyn	11,296	12,5%	1 351	10,8%
6	Dobra	5,237	5,8%	222	1,8%
7	Kalwy	3,901	4,3%	202	1,6%
8	Niepruszewo	9,873	10,9%	1 446	11,6%
9	Otusz	11,709	12,9%	503	4,0%
10	Szewce	10,512	11,6%	783	6,3%
11	Wielka Wieś	14,746	16,3%	1 569	12,5%
12	Wiktorowo	1,157	1,3%	66	0,5%
13	Wysoczka	8,571	9,5%	330	2,6%

Źródło: opracowanie własne.

Przedstawiony powyżej podział Gminy na jednostki analityczne daje możliwość prowadzenia analiz porównawczych, a także obserwacji zjawisk kryzysowych w dłuższym okresie czasu. Na następnych stronach przedstawiono podział Miasta i Gminy Buk na jednostki analityczne w ujęciu przestrzennym.

Rysunek 6 Podział Miasta i Gminy Buk na jednostki analityczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Wybór wskaźników służących dokonaniu analizy wskaźnikowej wskazanych jednostek analitycznych

ZJAWISKA KRYZYSOWE

Celem analizy wskaźnikowej jednostek analitycznych, przedstawionej w dalszej części Diagnozy, jest zidentyfikowanie lokalnych problemów, które występują na terenie Miasta i Gminy Buk. Pierwszym krokiem będzie ich prezentacja, a następnym zbadanie natężenia zjawisk kryzysowych występujących na terenie całej Gminy. Na potrzeby przedmiotowej analizy zgromadzono dane umożliwiające przedstawienie i zbadanie sfery społecznej z obszaru bezrobocia, alkoholizmu, ubóstwa, przestępczości, problemów osób ze szczególnymi potrzebami, kapitału społecznego, a także poziomu uczestnictwa w życiu publicznym.

W sferze gospodarczej zbadano aktywność gospodarczą w poszczególnych jednostkach analitycznych. Z kolei w sferze środowiskowej skupiono się na analizie obecności w środowisku życia mieszkańców materiałów szkodliwych dla zdrowia i środowiska, zawierających włókna azbestowe, a także udziału nieekologicznych źródeł ciepła. W sferze przestrzenno-funkcjonalnej zbadano dostępność terenów zieleni, dostępność infrastruktury publicznej oraz jakość terenów publicznych, natomiast w przypadku sfery technicznej przeanalizowano stan techniczny przestrzeni publicznej, efektywność energetyczną obiektów oraz kwestię zapewnienia dostępności do nich.

POZYSKANIE DANYCH

Proces analityczny, oparty na agregowaniu informacji w obrębie jednostek analitycznych przeprowadzono z wykorzystaniem danych ilościowych, uzyskanych z rejestrów instytucji samorządowych oraz oddziałów instytucji funkcjonujących na terenie Miasta i Gminy Buk:

- Urzędu Miasta i Gminy w Buku,
- Ośrodka Pomocy Społecznej w Buku,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu,
- Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych).

Dane wyjściowe służące zdiagnozowaniu zjawisk kryzysowych w poszczególnych jednostkach analitycznych pozyskane od wyżej wymienionych instytucji przekształcono na porównywalne wskaźniki obrazujące sytuację w danej sferze, zgodnie z wcześniej opisaną standaryzacją danych. Podczas doboru wskaźników dokonano ich jednoczesnego rozróżnienia na stymulanty i destymulanty.

ZAKRES CZASOWY

Każdy z omawianych wskaźników zawiera informacje o zakresie czasowym jakiego dotyczy. Ma to na celu uszczegółowienie i doprecyzowanie występowania (trwania) danego zjawiska kryzysowego. Dane wykorzystane do analizy, a co za tym idzie obliczone wskaźniki dotyczyły głównie 2022 roku – na dzień opracowywania analiz były to bowiem najbardziej aktualne dane możliwe do pozyskania.

Tabela 4 Wskaźniki wykorzystane do zdiagnozowania zjawisk kryzysowych

SFERA SPOŁECZNA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
BEZROBOCIE	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu, Urząd Miasta i Gminy w Buku	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
	Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu, Urząd Miasta i Gminy w Buku	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców	Ośrodek Pomocy Społecznej w Buku, Urząd Miasta i Gminy w Buku	Destymulanta	w 2022 r.
ALKOHOLIZM	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie mieszkańców	Ośrodek Pomocy Społecznej w Buku, Urząd Miasta i Gminy w Buku	Destymulanta	w 2022 r.
UBÓSTWO	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców	Ośrodek Pomocy Społecznej w Buku, Urząd Miasta i Gminy w Buku	Destymulanta	w 2022 r.
	Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Ośrodek Pomocy Społecznej w Buku, Urząd Miasta i Gminy w Buku	Destymulanta	w 2022 r.
PRZESTĘPCZOŚĆ	Liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej Karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Ośrodek Pomocy Społecznej w Buku, Urząd Miasta i Gminy w Buku	Destymulanta	w 2022 r.
OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie mieszkańców	Ośrodek Pomocy Społecznej w Buku, Urząd Miasta i Gminy w Buku	Destymulanta	w 2022 r.
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie mieszkańców	Ośrodek Pomocy Społecznej w Buku, Urząd Miasta i Gminy w Buku	Destymulanta	w 2022 r.

KAPITAŁ SPOŁECZNY	Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Urząd Miasta i Gminy w Buku	Stymulanta	według stanu na 31.12.2022
	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Urząd Miasta i Gminy w Buku	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Urząd Miasta i Gminy w Buku	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
	Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2022/2017	Urząd Miasta i Gminy w Buku	Stymulanta	według stanu na 31.12.2022
POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców	Urząd Miasta i Gminy w Buku	Stymulanta	według stanu na 31.12.2022
SFERA GOSPODARCZA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym	Urząd Miasta i Gminy w Buku	Stymulanta	według stanu na 31.12.2022
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2022 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym	Urząd Miasta i Gminy w Buku	Stymulanta	w 2022 r.
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2022 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym	Urząd Miasta i Gminy w Buku	Destymulanta	w 2022 r.
SFERA ŚRODOWISKOWA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
POKRYCIE AZBESTEM	Liczba budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowocementowymi na 100 mieszkańców	Urząd Miasta i Gminy w Buku	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
	Masa materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców	Urząd Miasta i Gminy w Buku	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
JAKOŚĆ POWIETRZA	Liczba indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe (węgiel, miał, ekogroszek) na 100 mieszkańców	Urząd Miasta i Gminy w Buku	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
DOSTĘPNOŚĆ TERENÓW ZIELENI	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców	Urząd Miasta i Gminy w Buku	Stymulanta	według stanu na 31.12.2022
DOSTĘPNOŚĆ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ	Liczba obiektów infrastruktury sportowej (boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, place sportowe, orliki, sale	Urząd Miasta i Gminy w Buku	Stymulanta	według stanu na 31.12.2022

	gimnastyczne, hale widowiskowe, baseny itp.) na 100 mieszkańców			
	Liczba centrów aktywności mieszkańców (świetlice, domy kultury, biblioteki, filie, remizy, itp.) na 100 mieszkańców	Urząd Miasta i Gminy w Buku	Stymulanta	według stanu na 31.12.2022
JAKOŚĆ TERENÓW PUBLICZNYCH	Liczba punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców	Urząd Miasta i Gminy w Buku	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
SFERA TECHNICZNA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
STAN TECHNICZNY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	Szacunkowy udział budynków mieszkalnych wymagających czynności remontowych albo konserwacyjnych (estetycznych) we wszystkich budynkach mieszkalnych (%) wg stanu na 31.12.2022	Urząd Miasta i Gminy w Buku	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
	Szacunkowy udział obiektów zabytkowych wymagających czynności remontowych albo konserwacyjnych (estetycznych) we wszystkich obiektach zabytkowych w % wg stanu na 31.12.2022	Urząd Miasta i Gminy w Buku	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA	Liczba obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców	Urząd Miasta i Gminy w Buku	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022
ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI	Liczba obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, itp.) na 100 mieszkańców	Urząd Miasta i Gminy w Buku	Destymulanta	według stanu na 31.12.2022

Źródło: opracowanie własne.

Analiza wskaźnikowa w Mieście i Gminie Buk

Sfera społeczna

Sfera społeczna stanowi najważniejszy element Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Obszar zdegradowany wyznacza się na podstawie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności: bezrobocia, alkoholizmu, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby osób ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Dalsza część podrozdziału przedstawia szczegółową charakterystykę sfery społecznej Miasta i Gminy Buk wraz z analizą wskaźnikową w podziale na jednostki analityczne.

BEZROBOCIE

Rozwój gospodarczy jest przede wszystkim procesem, obejmującym zarówno zmiany ilościowe jak i jakościowe zachodzące w gospodarce danej jednostki samorządu terytorialnego. Zmiany ilościowe to m.in.: wzrost zatrudnienia, dochodów czy konsumpcji, z kolei zmiany jakościowe odnoszą się do zmian strukturalnych w zakresie PKB czy zatrudnienia. Jednocześnie analiza sektora gospodarczego w odcięciu od sfery społecznej stanowi niepełne ujęcie zachodzących zjawisk. Rozwój gospodarczy ma służyć przede wszystkim poprawie warunków życia, a zatem pełniej omawiane kwestie porusza proces rozwoju społeczno-gospodarczego. Jest on ściśle związany z rynkiem pracy, poziomem dochodów i bezpośrednio warunkuje poziom jakości życia mieszkańców Gminy. Niemożność podjęcia stałego zatrudnienia skutkuje bowiem bezrobociem, które z kolei prowadzi do pogorszenia sytuacji materialnej osoby lub komórki społecznej jaką stanowi rodzina.

Bezrobotnym, w pewnym uproszczeniu, jest osoba, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, niezatrudniona i niewykonująca innej pracy zarobkowej, ale zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (albo jeżeli jest to osoba niepełnosprawna, to jest zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.⁵

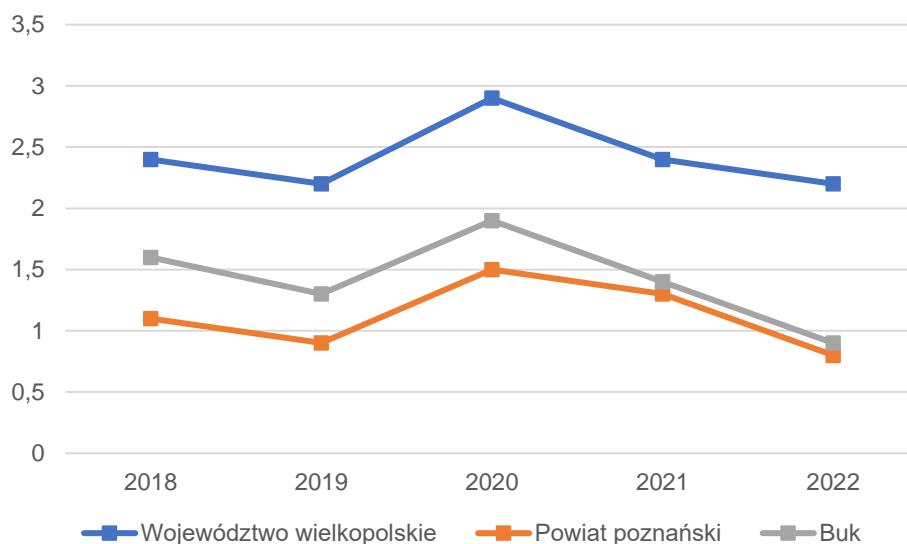
Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym, które może przerodzić się w poważny problem, zwłaszcza kiedy jego poziom i natężenie pozostają wysokie w długim okresie. Ze względu na czas trwania wyróżnia się bezrobocie krótkookresowe, długookresowe, chroniczne, sezonowe. Ze względu na czynniki je wywołujące oraz konsekwencje jakie ze sobą niosą wyróżnia się natomiast bezrobocie strukturalne, koniunkturalne, technologiczne, frykcyjne czy naturalne. To ostatnie występuje zawsze, niezależnie od fazy cyklu koniunkturalnego, trwającego bądź nie sezonu czy dostępności miejsc pracy w przedsiębiorstwach. Przyczyną bezrobocia określanego jako naturalne jest fakt, że zawsze istnieje pewna liczba wolnych miejsc pracy oraz osób poszukujących lub zmieniających pracę. Ze względu na dynamikę tych procesów nie jest możliwa sytuacja, by w gospodarce nie było bezrobocia.

Najbardziej problematyczną sytuacją na rynku pracy jest natomiast nie tyle poziom bezrobocia, co utrzymywanie się tego zjawiska w dłuższej perspektywie czasowej. Niekorzystne tło, które utrwali bezrobocie w gospodarce jest główną przyczyną pojawienia się bezrobocia długookresowego (które

⁵ Pojęcie osoby bezrobotnej zdefiniowano w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 690 z późn. zm.)

trwa ponad rok). Wydłużający się okres poszukiwań pracy wywołuje szereg strat, zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i społecznym. Stanowi też zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym według danych GUS w Mieście i Gminie Buk był zdecydowanie poniżej średniej w województwie wielkopolskim w latach 2018-2022. Warto zauważyć, że wskaźnik ten od 2020 roku nieprzerwanie spada i znacznie zbliżył się do średniej dla powiatu poznańskiego. W 2022 r. w Mieście i Gminie Buk wskaźnik ten wyniósł 0,9%, podczas gdy w powiecie 0,8%, a w województwie 2,2%.

Rysunek 7 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu, na koniec 2022 roku na terenie Miasta i Gminy Buk zarejestrowanych było 69 bezrobotnych, w tym 39 osób stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, a 12 posiadało jedynie wykształcenie podstawowe. Warto zauważyć, że w samym Mieście Buk mieszkały 33 osoby zarejestrowane jako bezrobotne (co stanowi 0,6% mieszkańców miasta), natomiast na obszarach wiejskich zarejestrowanych było 36 bezrobotnych (zatem 0,49% mieszkańców wsi).

Analiza wskaźnikowa dla jednostek analitycznych, wskazująca na zróżnicowanie natężenia problemu bezrobocia w Mieście i Gminie Buk, przeprowadzona została w oparciu o następujące wskaźniki:

- liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym,
- odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców.

Najwięcej osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców zanotowano w jednostkach analitycznych Wiktorowo (gdzie wskaźnik wynosił 3,03), Cieśle (1,67) oraz Szewce (1,02). Wysokie wartości wskaźnika zanotowano również w jednostce Buk – północ (0,73). Średnia niniejszego wskaźnika dla Miasta i Gminy Buk wyniosła 0,91.

Najwięcej osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym odnotowano w jednostkach Wiktorowo (2,7%), Cieśle (2,5%) oraz Szewce (1,2%). Wskaźnik ten niekorzystnie

kształtował się również w Mieście, szczególnie w jednostce Buk – północ, gdzie wyniósł 0,8%. Średni wskaźnik dla Gminy wyniósł 0,5%.

Jednostką oferującą wsparcie dla osób bezrobotnych jest m.in. Ośrodek Pomocy Społecznej. Z tytułu bezrobocia z pomocy Ośrodka skorzystało średnio w Gminie 0,1% osób bezrobotnych. Największy udział beneficjentów korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia odnotowano z kolei w jednostkach Szewce (0,4%), Buk – północ i Otusz (obie 0,2%). Należy jednak mieć na uwadze, że nie wszystkie osoby borykające się z problemem bezrobocia decydują się na skorzystanie z usług oferowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej.

Szczegółowe dane dotyczące bezrobocia we wszystkich jednostkach analitycznych zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 5 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze bezrobocia

Jednostka analityczna	BEZROBOCIE					
	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym		Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Buk - północ	1,21	-0,204	0,8%	-0,256	0,2%	-0,599
Buk - południe	0,76	0,104	0,3%	0,222	0,1%	-0,065
Cieśle	2,50	-1,093	2,5%	-2,148	0,0%	1,065
Dakowy Suche	0,00	0,625	0,0%	0,556	0,0%	1,065
Dobieżyn	0,96	-0,034	0,5%	0,037	0,1%	0,485
Dobra	0,72	0,127	0,0%	0,556	0,0%	1,065
Kalwy	0,00	0,625	0,0%	0,556	0,0%	1,065
Niepruszewo	0,57	0,232	0,2%	0,308	0,1%	0,523
Otusz	0,93	-0,011	0,6%	-0,112	0,2%	-0,494
Szewce	1,66	-0,516	1,2%	-0,790	0,4%	-1,939
Wielka Wieś	0,72	0,127	0,4%	0,108	0,1%	0,565
Wiktorowo	5,41	-3,089	2,7%	-2,367	0,0%	1,065
Wysoczka	0,51	0,278	0,5%	0,010	0,0%	1,065

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Poznaniu, OPS w Buku, Urzędu Miasta i Gminy Buk.

UBÓSTWO

Występującemu zjawisku bezrobocia bardzo często towarzyszy zjawisko ubóstwa, które opiera się na odniesieniu poziomu zaspokojenia potrzeb osób, rodzin, gospodarstw domowych do poziomu ich zaspokojenia przez innych członków społeczeństwa. Rozumiane jest przede wszystkim jako ograniczenie środków do życia, tym samym skutkujące obniżeniem się poziomu życia poza akceptowalne w kraju zamieszkania minimum.

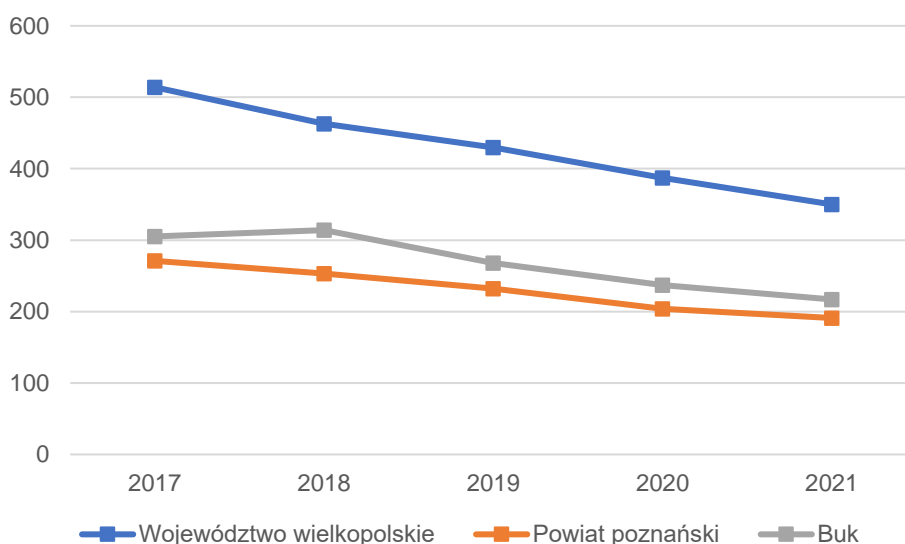
Pomoc społeczna na terenie Miasta i Gminy Buk świadczona jest przede wszystkim przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Buku. Działania podejmowane przez OPS są ukierunkowane na umożliwienie przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych osobom, które samodzielnie nie są w stanie ich pokonać. Wpływ na taki stan rzeczy może mieć niezmiernie wiele czynników tj.: posiadane zasoby finansowe

i intelektualne, uprawnienia czy kondycja zdrowia psychicznego. OPS zmierza do zapewnienia osobom w kryzysie życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, przez co należy rozumieć zaspokojenie podstawowych ludzkich potrzeb. Elementarnym działaniem podejmowanym przez OPS jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym poprzez aktywne wsparcie procesu usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze społeczeństwem Gminy.

Pomoc Społeczna świadczona przez OPS w Buku polega w szczególności na przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń, pracy socjalnej, prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych oraz rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Pomoc społeczna może być udzielana z powodów m.in. ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, alkoholizmu i narkomanii itp.

Porównanie skali problemów społecznych, skutkujących koniecznością zasięgnięcia pomocy społecznej, w różnych jednostkach samorządowych jest możliwe dzięki zastosowaniu wskaźnika przedstawiającego liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. W 2021 roku dla Miasta i Gminy Buk wskaźnik ten wyniósł 217 osób w przeliczeniu na 10 000 ludności, co wskazywało na niższe natężenie korzystających z pomocy społecznej w stosunku do średniej dla województwa wielkopolskiego (350 osób/10 000 ludności). Zaobserwowane w Gminie wartości były jednak wyższe niż średnia dla powiatu poznańskiego (191 osób/10 000 ludności). W analizowanym pięcioletniu na wszystkich szczeblach: regionalnym, lokalnym i gminnym odnotowano jednak stały spadek wskaźnika. Ponadto, Miasto i Gmina Buk stopniowo zbliża się do wartości średniej dla powiatu, co uznać należy za korzystną obserwację.

Rysunek 8 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2022 roku pomocą OPS w Mieście i Gminie Buk objętych było łącznie 147 osób, zatem zdecydowanie mniej niż rok wcześniej, co tylko potwierdza trend spadkowy. Spośród osób, które w 2022 roku korzystały z pomocy społecznej, 78 mieszka w Buku, a 69 na obszarze wiejskim Gminy.

W poszczególnych jednostkach analitycznych zjawisko ubóstwa zbadano na podstawie wskaźników:

- odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców,
- kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Największym nagromadzeniem osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców charakteryzowała się jednostka analityczna Kalwy (1%). Negatywnie w zakresie natężenia poziomu ubóstwa mierzonego niniejszym wskaźnikiem odznaczają się również jednostki analityczne Dobra i Szewce (odpowiednio 0,9% i 0,6%). W Mieście Buk wskaźnik ten odpowiadał średniej gminnej wynoszącej 0,3%.

Nieco inaczej kształtuje się inny wskaźnik obrazujący poziom ubóstwa w jednostkach analitycznych, mianowicie kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Najwyższy wskaźnik ponownie zanotowano w jednostce Kalwy (12 740,24 zł). Zdecydowanie negatywnie na tle średniej dla całej Gminy wypadają jednostki Cieśle, Buk – północ, Otusz i Niepruszewo. W całym Mieście i Gminie Buk w 2022 r., średnio wypłacono 4 568,77 zł/100 mieszkańców. Tym bardziej niepokojąco jawi się sytuacja w jednostce Kalwy, gdzie wypłacono prawie trzykrotność średniej gminnej.

Szczegółowa analiza wskaźników obrazujących poziom ubóstwa w poszczególnych jednostkach analitycznych przedstawiona jest w poniższej tabeli.

Tabela 6 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze ubóstwa

Jednostka analityczna	UBÓSTWO			
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców		Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Buk - północ	0,3%	-0,021	7 656,72	-0,851
Buk - południe	0,3%	-0,095	2 419,68	0,593
Cieśle	0,0%	0,878	8 381,37	-1,051
Dakowy Suche	0,0%	0,878	288,10	1,180
Dobieżyn	0,2%	0,200	3 333,40	0,341
Dobra	0,9%	-1,873	810,59	1,036
Kalwy	1,0%	-2,146	12 740,24	-2,253
Niepruszewo	0,2%	0,245	5 022,64	-0,125
Otusz	0,2%	0,271	6 279,89	-0,472
Szewce	0,6%	-1,072	4 810,92	-0,067
Wielka Wieś	0,1%	0,489	3 467,88	0,304
Wiktorowo	0,0%	0,878	0,00	1,260
Wysoczka	0,3%	-0,047	2 802,16	0,487

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Buku, Urzędu Miasta i Gminy Buk.

ALKOHOLIZM

Alkoholizm to termin wieloznaczny, w wąskim znaczeniu to choroba alkoholowa, czyli uzależnienie od alkoholu etylowego, a w szerokim znaczeniu to następstwa nadmiernego używania alkoholu, nie tylko zdrowotne, lecz również społeczne. Motywy sięgania po alkohol są bardzo zróżnicowane. Zalicza się do nich m. in. chęć ucieczki od rzeczywistości, przyczyny ceremonialne w związku z zabawą, dla dodania sobie odwagi oraz picie nałogowe.

Według Antoniego Kępińskiego można wyróżnić kilka stylów korzystania z alkoholu, w zależności od przyczyn sięgania po ten środek odurzający:

- „neurasteniczny” styl picia – by zredukować zmęczenie i rozdrażnienie,
- „kontaktywny” – by ułatwić sobie nawiązywanie kontaktów z innymi,
- „dionizyjski” – dla uzyskania stanu oszołomienia i ucieczki od rzeczywistości,
- „heroiczny” – dla osiągnięcia poczucia mocy,
- „samobójczy”.

Bohdan Woronowicz z kolei wymienia trzy motywy spożywania alkoholu:

- „ucieczkowe” – celem jest zredukowanie napięcia, poprawa nastroju, odprężenie oraz zapomnienie o kłopotach,
- „społeczne” – picie alkoholu w towarzystwie, przy konkretnej okazji, z uprzejmości;
- „w poszukiwaniu przyjemności” – dla walorów smakowych, czy z przekonania o pozytywnym oddziaływaniu alkoholu na zdrowie.

Analiza wskaźnikowa w aspekcie występowania problemu alkoholizmu przeprowadzona została w oparciu o informacje nt. udziału osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie mieszkańców. Największy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu zanotowano w jednostkach analitycznych Szewce (0,6%), Dobra (0,5%) i Otusz (0,4%). Średnia dla Miasta i Gminy w tym zakresie wynosi 0,2%. Należy jednak mieć na uwadze, że problem alkoholizmu często jest ukrywany, nie zawsze osoby potrzebujące pomocy, aby wyjść z nałogu, się po nią zgłaszają. Zdarza się również, że sama osoba nadużywająca alkohol tego problemu nie zauważa, co dodatkowo wskazuje, że skala problemu może być zdecydowanie większa niż pokazują to dane OPS. Potwierdza to również badanie sondażowe prowadzone na potrzeby opracowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Buk na lat 2022-2025, gdzie 2% respondentów przyznało, iż alkohol spożywa codziennie, a kolejne 4% robi to kilka razy w tygodniu. Warto również podkreślić, iż we wspomnianym badaniu ankietowym 50% respondentów uznało uzależnienia za najważniejszy problem społeczny Gminy. Analiza wskaźnikowa dla problemu alkoholizmu wśród jednostek analitycznych Miasta i Gminy Buk przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 7 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze alkoholizmu

Jednostka analityczna	ALKOHOLIZM	
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja
Buk - północ	0,2%	0,094
Buk - południe	0,2%	0,056
Cieśle	0,0%	1,116
Dakowy Suche	0,2%	-0,012
Dobieżyn	0,2%	0,046
Dobra	0,5%	-1,053
Kalwy	0,0%	1,116
Niepruszewo	0,0%	1,116
Otusz	0,4%	-0,799

Szewce	0,6%	-1,959
Wielka Wieś	0,3%	-0,419
Wiktorowo	0,0%	1,116
Wysoczka	0,0%	1,116

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Buku, Urzędu Miasta i Gminy Buk.

PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość rozumie się jako wszelkiego rodzaju czyny określone przez prawo jako zachowania niezgodne z normą prawną, popełnione na danym terenie w określonym czasie. Do ograniczania przestępczości służą m.in. takie działania jak: prowadzenie profilaktyki kryminalistycznej, racjonalna polityka karna, kontrola społeczna, współpraca społeczności lokalnych z odpowiednimi służbami i wpływ wychowawczy.

W Mieście Buk przy ul. Wegnera 14 zlokalizowany jest Komisariat Policji, podległy pod Miejską Komendę Policji w Poznaniu. W ramach funkcjonującej jednostki realizowane są działania prewencyjne m.in.: poprzez organizację spotkań z grupami szczególnie narażonymi jak dzieci czy seniorzy. Z kolei wśród najczęściej popełnianych przestępstw na terenie Miasta i Gminy Buk są: oszustwa, kradzieże czy wyłudzenia z wykorzystaniem różnych metod oraz technologii (np. „na wnuczka”, „na policjanta” lub w Internecie).

Jednym z rodzajów przestępstw, podlegającym karze pozbawienia wolności, jest znęcanie się fizyczne i psychiczne nad osobami najbliższymi. Przemoc to intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody.

O przemocy możemy mówić wtedy, gdy zostaną spełnione 4 warunki:

- jest to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania,
- jedna osoba ma wyraźną przewagę nad drugą,
- działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej,
- osoba, wobec której stosowana jest przemoc, doznaje cierpienia i szkód fizycznych i psychicznych.

Procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Analiza danych dotyczących osób objętych tą procedurą w przeliczeniu na 100 mieszkańców wskazuje na natężenie problemu przemocy szczególnie w jednostkach Wiktorowo (6,06/100 mieszkańców), Dobra (2,25) oraz Niepruszewo (1,18). Średnia dla Gminy wynosiła 0,6/100 mieszkańców. Szczegółowe dane analizy wskaźnikowej w obszarze przestępczości przedstawia tabela poniżej.

Tabela 8 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze przestępczości

Jednostka analityczna	PRZESTĘPCZOŚĆ	
	Liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej Karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja
Buk - północ	0,47	0,074

Buk - południe	0,12	0,281
Cieśle	0,00	0,352
Dakowy Suche	0,00	0,352
Dobieżyn	0,74	-0,083
Dobra	2,25	-0,971
Kalwy	0,00	0,352
Niepruszewo	1,18	-0,338
Otusz	0,99	-0,232
Szewce	0,51	0,052
Wielka Wieś	0,83	-0,135
Wiktorowo	6,06	-3,207
Wysoczka	0,00	0,352

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OPS w Buku i Urzędu Miasta i Gminy Buk.

OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI

Zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. *o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami*, za osobę ze szczególnymi potrzebami uznaje się osobę, która ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. Osoby ze szczególnymi potrzebami, rozumiane zgodnie z zakresem dostępności, zdefiniowanym w Programie Rządowym Dostępność Plus 2018-2025, to między innymi:

- osoby na wózkach inwalidzkich, poruszające się o kulach, o ograniczonej możliwości poruszania się,
- osoby niewidome i słabowidzące,
- osoby z niepełnosprawnością słuchu,
- osoby głuchoniewidome,
- osoby z niepełnosprawnością psychiczną i intelektualną,
- osoby starsze i osłabione chorobami,
- kobiety w ciąży,
- osoby z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi,
- osoby mające trudności w komunikowaniu się z otoczeniem (także z rozumieniem języka pisanego albo mówionego),
- osoby o nietypowym wzroście (w tym również dzieci),
- osoby z ciężkim lub nieporęcznym bagażem, towarem.

Obszar dotyczący problemów osób ze szczególnymi potrzebami w odniesieniu do jednostek analitycznych na terenie Miasta i Gminy Buk, zdiagnozowano w oparciu o następujące wskaźniki:

- odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie mieszkańców,
- odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie mieszkańców.

Najwyższy odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności zidentyfikowano w jednostce analitycznej Cieśle (1,7% wszystkich mieszkańców jednostki). Stosunkowo wysokie wskaźniki dotyczą również jednostek Buk – północ, Kalwy i Szewce (wszystkie 1%). Ogółem, w Mieście i Gminie Buk z tytułu niepełnosprawności z usług pomocy społecznej korzystało 0,6% mieszkańców.

Biorąc pod uwagę osoby korzystające z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby, to największe nagromadzenie takich osób w stosunku do wszystkich mieszkańców stwierdzono w jednostce analitycznej Cieśle (1,7% wszystkich mieszkańców jednostki). Ponadto wysoką wartość wskaźnika zaobserwowano w jednostkach Buk – północ (1,2%), Szewce (0,9%) i Otusz (0,8%). W tym zakresie średnia dla Gminy wynosiła 0,8%.

Szczegółowa analiza wskaźnikowa dotycząca wszystkich jednostek analitycznych przedstawiona została w tabeli poniżej.

Tabela 9 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze osób ze szczególnymi potrzebami

Jednostka analityczna	OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI			
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie mieszkańców		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Buk - północ	1,0%	-0,723	1,2%	-0,915
Buk - południe	0,4%	0,564	0,6%	0,284
Cieśle	1,7%	-2,218	1,7%	-1,903
Dakowy Suche	0,2%	0,850	0,2%	1,074
Dobieżyn	0,7%	-0,234	0,6%	0,330
Dobra	0,5%	0,387	0,0%	1,561
Kalwy	1,0%	-0,769	0,5%	0,532
Niepruszewo	0,5%	0,315	0,6%	0,267
Otusz	0,4%	0,500	0,8%	-0,092
Szewce	1,0%	-0,837	0,9%	-0,297
Wielka Wieś	0,6%	0,123	0,7%	0,104
Wiktorowo	0,0%	1,352	0,0%	1,561
Wysoczka	0,0%	1,352	0,3%	0,931

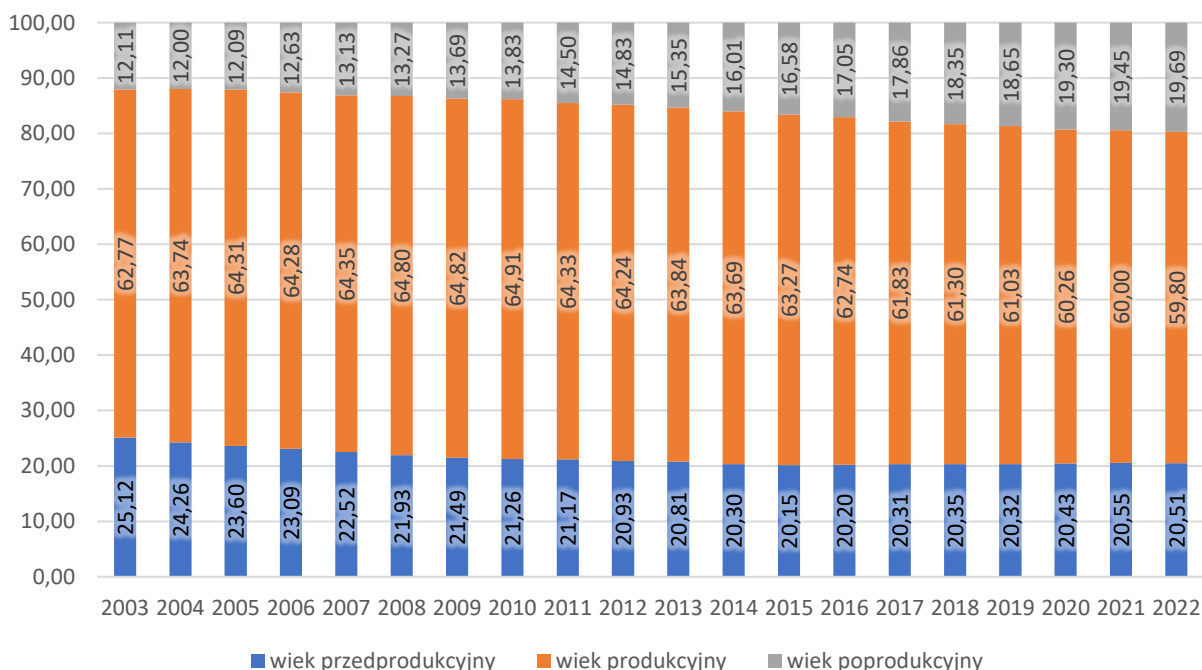
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OPS w Buku i Urzędzie Miasta i Gminy Buk.

Problemy osób ze szczególnymi potrzebami należy oceniać również w powiązaniu z problemami sfery technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. Im większy udział osób ze szczególnymi potrzebami, tym więcej jest osób, które aby załatwić wszystkie sprawy bytowe, potrzebują dodatkowego wsparcia bądź odpowiednich rozwiązań technicznych (takich jak np. winda, podjazd, tłumacz języka migowego). Stąd też wniosek, aby rozwiązania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, wprowadzać w pierwszej kolejności w miejscach, gdzie zidentyfikowano najbardziej negatywne wskaźniki w omówionym powyżej zakresie. Działania te powinny obejmować nie tylko instytucje publiczne, kulturalne czy edukacyjne, ale również miejsca załatwiania codziennych potrzeb jak sklepy spożywcze czy piekarnie.

KAPITAŁ SPOŁECZNY

Kapitał społeczny definiować należy jako wartość wywodzącą się z wzajemnych relacji społecznych i zaufania, dzięki którym maksymalizowana jest korzyść osiągnięta przez jednostki. Jest to określenie z pogranicza socjologii i ekonomii, bowiem za kapitał przyjmowany jest potencjał ludzki, również w ujęciu tzw. umiejętności „miękkich” (umiejętność współpracy, poświęcenia się dla dobra ogółu, dyskusji, otwartości światopoglądowej, poziomu edukacji), dzięki któremu potęgowane są odnoszone korzyści (w ujęciu ekonomicznym). Termin ten opisuje zatem korelację obserwowaną między poziomem kapitału społecznego a produktywnością gospodarczą.

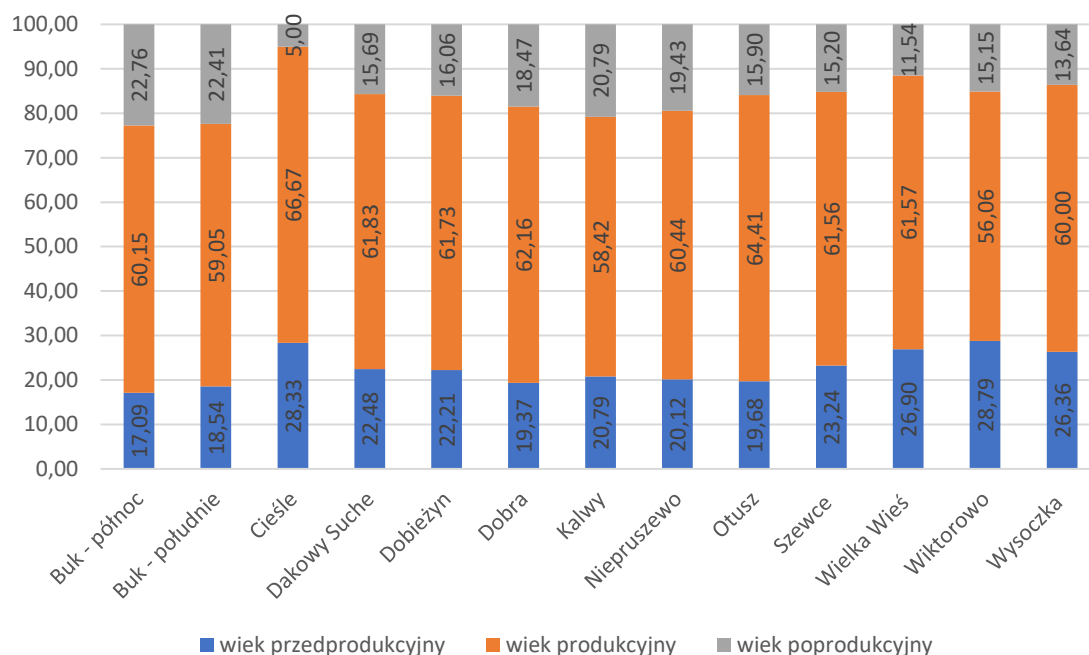
Biorąc pod uwagę powyższe, poziom kapitału społecznego będzie również zależny od struktury wieku w danej jednostce samorządu terytorialnego. W Mieście i Gminie Buk, co pozytywne, obserwuje się systematyczny wzrost liczby ludności. W ostatnich latach, co wskazano już w podrozdziale 2.3, wzrost ten warunkowany jest jednak wysokim saldem migracji. Przyrost naturalny znajduje się na niskim poziomie. Zważając na zmiany zachodzące w strukturze wieku w Gminie widoczne jest zwiększanie się udziału osób w wieku poprodukcyjnym od ok. 12% w 2003 roku do blisko 20% w 2022 roku. Spadek udziału osób w wieku produkcyjnym poniżej 60% zaobserwowano pierwszy raz w 2022 roku. Tendencja spadkowa utrzymywana była jednak w całym analizowanym okresie. Tym samym spada również dzietność i udział osób w wieku przedprodukcyjnym w strukturze społecznej. W ostatnim dwudziestoleciu wyniósł on blisko 5 punktów procentowych. Konsekwencją zachodzących zmian strukturalnych jest wzrost obciążenia senioralnego, które w roku 2022 wyniosło 118% i było wyższe niż w powiecie poznańskim (113%), czy województwie wielkopolskim (114%). Poniższy wykres prezentuje zachodzące zmiany w strukturze wieku ludności.

Rysunek 9 Struktura ludności w Mieście i Gminie Buk w latach 2003-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza danych na poziomie jednostek analitycznych wykazuje jednak duże wewnętrzne zróżnicowanie Gminy w tym zakresie.

Rysunek 10 Struktura ludności w jednostkach analitycznych Miasta i Gminy Buk w 2022 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Buk.

Zdecydowanie korzystnie pod względem struktury wieku ludności wypadają jednostki Cieśle, Wielka Wieś i Wysoczków. W Mieście Buk zaobserwować można zgoła inną strukturę wieku, o znacznie mniejszym udziale osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wyższym udziale osób w wieku poprodukcyjnym. Ponadto stosunkowo wysoki udział osób starszych odnotowano w jednostce Niepruszewo. Zachodzące zjawiska mogą być związane z występującymi różnicami między miejskim a wiejskim stylem życia. Z kolei Niepruszewo ze względu na walory rekreacyjne jawi się jako miejsce atrakcyjne dla osób starszych, które mogą chcieć się tam osiedlać na stałe.

Zjawiska związane z kapitałem społecznym, poddano analizie na podstawie następujących wskaźników:

- udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności,
- udział osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności,
- dynamika zmiany liczby mieszkańców w latach 2017-2022.

Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, wskazuje na tendencje w zakresie potencjału nowej siły roboczej w najbliższych latach. Im niższy wskaźnik, tym potencjał ten jest mniejszy. Najniższe wskaźniki w tym zakresie zaobserwowano w jednostkach analitycznych Miasta Buk: Buk – północ (17,1%) oraz Buk – południe (18,5%). Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności Miasta i Gminy wynosił w 2022 r. 20,7%.

Udział osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym obrazuje z kolei obciążenie senioralne. Im większa ilość seniorów przypadających na 100 osób aktywnych zawodowo, tym trudniej osiągnąć zastępowalność pokoleń w ujęciu ekonomicznym. Najwyższe wartości wskaźnik ten przyjął ponownie w jednostkach miejskich Buk – południe (37,96 osób w wieku poprodukcyjnym/100 osób w wieku produkcyjnym) oraz Buk – północ (37,85). Wysokie wartości wskaźnik przyjął również w jednostkach Kalwy (35,59) i Niepruszewo (32,15). Zdecydowanie najmniejsze obciążenie senioralne odnotowano w jednostce Cieśle (7,5).

Z kolei wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogólnej liczby ludności, który zwiększa się w perspektywie lat, wskazuje na nasilony proces starzenia się społeczeństwa. Jest to negatywne zjawisko z punktu widzenia gospodarczego i aktywności osób na rynku pracy, jednak należy zaznaczyć, że osoby starsze mają również bardzo istotny i pozytywny wpływ na społeczność lokalną. Seniorzy często angażują się w wydarzenia kulturalne czy integracyjne, mając przy tym duży wkład w rozwój społeczny ze względu na swoje życiowe doświadczenie. Największy udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu mieszkańców, stwierdzono w jednostkach analitycznych Buk – północ (22,8%) oraz Buk – południe (22,4%). Negatywne wartości wskaźnika w stosunku do średniej dla Gminy (która wynosi 18,7%) dotyczą również jednostek Kalwy (20,8%) i Niepruszewo (19,4%).

Dynamika zmian liczby ludności określana jest jako liczba ludności zamieszkującej Miasto i Gminę w roku 2022 w stosunku do roku 2017. Dynamika dla Miasta i Gminy w okresie analizowanych 5 lat wyniosła 101,1%, co wskazuje na pozytywny trend. W wewnętrznej strukturze Miasta i Gminy można jednak wydzielić zarówno jednostki charakteryzujące się wzrostem jak i spadkiem liczby ludności w analizowanym okresie. Wśród najszybciej wyludniających się jednostek w Mieście i Gminie Buk należy wymienić Buk – północ (dynamika zmian: 91,9%), Cieśle (92,3%) i Buk – południe (95,3%). Największy wzrost liczby ludności nastąpił z kolei w jednostkach Wielka Wieś (131,1%) i Kalwy (127%).

Szczegółowa analiza wskaźnikowa dotycząca wszystkich jednostek analitycznych przedstawiona została w tabeli poniżej.

Tabela 10 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze kapitału społecznego

Jednostka analityczna	KAPITAŁ SPOŁECZNY							
	Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności		Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym		Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności		Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2022/2017	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Buk - północ	17,1%	-0,818	37,85	-0,755	22,8%	-0,751	91,9%	-0,722
Buk - południe	18,5%	-0,486	37,96	-0,767	22,4%	-0,687	95,3%	-0,456
Cieśle	28,3%	1,757	7,50	2,524	5,0%	2,541	92,3%	-0,688
Dakowy Sucho	22,5%	0,417	25,38	0,592	15,7%	0,560	98,4%	-0,214
Dobieżyn	22,2%	0,354	26,02	0,523	16,1%	0,491	105,0%	0,300
Dobra	19,4%	-0,295	29,71	0,124	18,5%	0,045	95,7%	-0,424
Kalwy	20,8%	0,030	35,59	-0,511	20,8%	-0,386	127,0%	2,021
Niepruszewo	20,1%	-0,123	32,15	-0,139	19,4%	-0,134	100,5%	-0,050
Otusz	19,7%	-0,224	24,69	0,667	15,9%	0,520	112,3%	0,869
Szewce	23,2%	0,592	24,69	0,667	15,2%	0,651	102,8%	0,127
Wielka Wieś	26,9%	1,428	18,74	1,310	11,5%	1,330	131,1%	2,335
Wiktorowo	28,8%	1,861	27,03	0,414	15,2%	0,660	103,1%	0,155
Wysoczka	26,4%	1,306	22,73	0,879	13,6%	0,941	96,2%	-0,384

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Buk.

POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU SPOŁECZNYM – AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

Aktywność społeczną rozumie się jako wszelkie działania jednostek, które są wykonywane w ramach określonych ról, przyczyniające się do ożywienia i aktywizacji grup społecznych oraz organizacji i innych jednostek. To również uczestnictwo w działaniach zbiorowych wykraczających poza obowiązki związane z pełnieniem funkcji zawodowych i funkcji w rodzinie, zmierzające do realizacji cenionych wartości społecznych. Działalność społeczna charakteryzuje się dobrowolnością i samorzutnością, bezinteresownością materialną i motywacjami altruistycznymi, jest traktowana jako jeden z przejawów socjalizacji. Aktywność społeczna polegająca na przynależności do różnego typu organizacji społecznych, udziale w pracach tych organizacji jest określana jako zinstytucjonalizowana aktywność społeczna.⁶

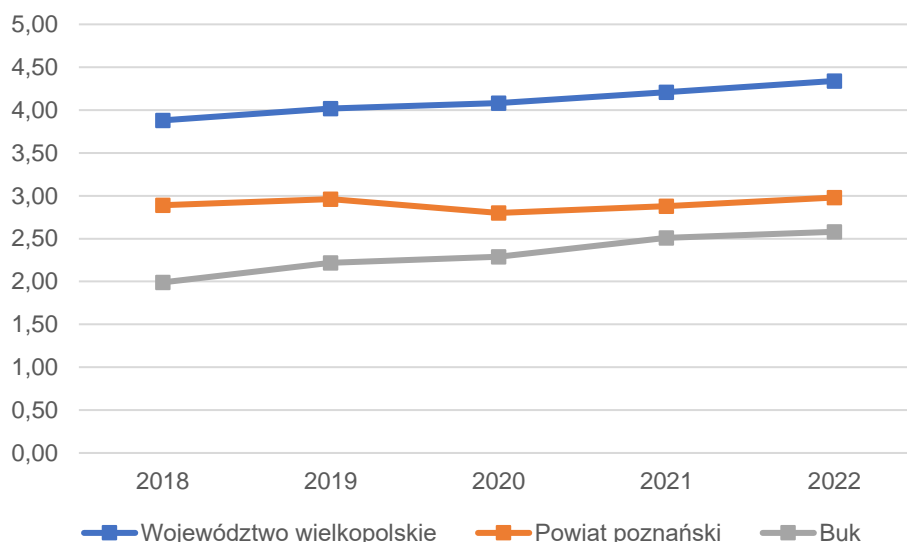
Aktywność społeczną kreuje i wspiera także lokalny samorząd, wszak do zadań własnych Gminy należą m. in. sprawy kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury, sportu i turystyki, a także wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej, oraz współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych.

Wśród aktywnie działających instytucji kultury na terenie Gminy należy wymienić Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury oraz Bibliotekę i Kino Miasta i Gminy Buk. W ramach działalności MGOK prowadzona jest oferta obejmująca zajęcia warsztatowe, animacyjne i rekreacyjne dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów z terenu Gminy. W ramach oferty MGOK można rozwijać swoje umiejętności: plastyczne, taneczne, kreatywne oraz z zakresu robotyki. Ponadto przy Ośrodku funkcjonują zespoły wokalne i folklorystyczne. Przy siedzibie MGOK umiejscowionej w Parku Sokoła znajduje się również strzelnica, gdzie pod profesjonalnym nadzorem każdy mieszkaniec może szlifować swoje umiejętności strzeleckie. Jako że Ośrodek nie dysponuje własną sceną, ściśle współpracuje z Kinem Wielkopolanin w Buku, celem organizacji koncertów, czy występów scenicznych. Biblioteka i Kino Miasta i Gminy Buk to instytucja łącząca różne teksty kultury w ramach prowadzonej działalności. Poza bibliotekę i kinem, mieści bowiem Izbę Muzealną Ziemi Bukowskiej, która prezentuje zgromadzone zbiory dotyczące kultury, folkloru, patriotyzmu i sztuki ludowej Bukowian.

Na aktywność społeczną oraz uczestnictwo w życiu publicznym i kulturalnym, wpływ mają również wydarzenia organizowane w poszczególnych sołectwach w oparciu o dostępną infrastrukturę, która jest dość zróżnicowana na terenie Gminy.

Uczestnictwo mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym przejawia się w inicjatywach oddolnych, ale także poprzez zorganizowane grupy społeczne, m.in. organizacje pozarządowe. Poniższa rycina przedstawia liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w perspektywie ostatnich pięciu lat.

⁶ Definicja pochodzi z: <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/aktywnosc-spoleczna;3867107.html>

Rysunek 11 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Mieście i Gminie Buk zauważyć można niższą liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w porównaniu do poziomu województwa oraz powiatu. Wartość analizowanego wskaźnika w 2022 r. dla Gminy wynosiła 2,58/1000 mieszkańców, podczas gdy wynik dla powiatu wyniósł 2,98/1000 i był niższy niż wartość wskaźnika dla województwa (4,34/1000 mieszkańców). Warto jednak zaznaczyć, że we wszystkich jednostkach dostrzega się pozytywny trend wzrostowy w zakresie funkcjonujących organizacji. Należy również nadmienić, że liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych nie zawsze odzwierciedla aktywność mieszkańców – część stowarzyszeń jest bowiem nieaktywna i nie wnosi wiele w życie lokalnej społeczności.

Analizę wskaźnikową z zakresu poziomu uczestnictwa w życiu społecznym przeprowadzono w oparciu o wskaźnik dotyczący liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców.

W przypadku fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców najniższe wskaźniki dotyczą jednostek analitycznych, w których nie zarejestrowano żadnej działalności tego typu. Są to: Cieśle, Dakowy Suche, Kalwy, Szewce, Wielka Wieś, Wiktorowo i Wysoczka. Negatywny wskaźnik względem średniej dla Gminy (0,19 organizacji na 100 mieszkańców) zanotowano również w jednostkach Dobieżyn i Niepruszewo. W pozostałych jednostkach wskaźnik kształtuje się pozytywnie, przyjmując wartości powyżej średniej gminnej. Widoczna jest wyższa aktywność społeczna w jednostkach miejskich, co z kolei stanowi istotny potencjał dla prowadzenia procesu rewitalizacji.

Szczegółową analizę wskaźnikową w obszarze aktywności społecznej przedstawia tabela poniżej.

Tabela 11 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze aktywności społecznej

Jednostka analityczna	POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM	
	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja
Buk - północ	0,31	0,645
Buk - południe	0,38	1,041
Cieśle	0,00	-1,064
Dakowy Suche	0,00	-1,064

Dobieżyn	0,07	-0,653
Dobra	0,45	1,436
Kalwy	0,00	-1,064
Niepruszewo	0,14	-0,296
Otusz	0,20	0,039
Szewce	0,00	-1,064
Wielka Wieś	0,00	-1,064
Wiktorowo	0,00	-1,064
Wysoczka	0,00	-1,064

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Buk.

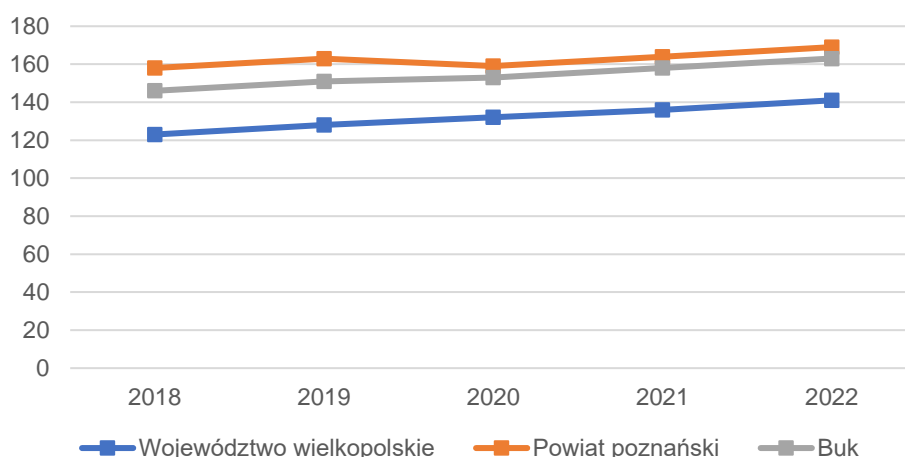
PODSUMOWANIE PROBLEMÓW W SFERZE SPOŁECZNEJ

Zgodnie z metodyką przedstawioną w rozdziale 3.1, o natężeniu negatywnych zjawisk w danej jednostce analitycznej decyduje wartość wskaźnika syntetycznego, który podsumowuje wszystkie badane zjawiska kryzysowe w danej sferze. W odniesieniu do sfery społecznej, nagromadzenie negatywnych zjawisk w Mieście i Gminie Buk stwierdzono w następujących jednostkach:

- Szewce,
- Buk – północ,
- Kalwy.

Sfera gospodarcza

Jednym ze sposobów określenia kondycji gospodarczej jednostki samorządu terytorialnego jest porównanie liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na jej terenie w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten, zarówno w odniesieniu do Miasta i Gminy Buk, jak i powiatu poznańskiego oraz województwa wielkopolskiego, wykazuje się tendencją wzrostową w okresie ostatnich lat. Zgodnie z danymi GUS na koniec 2022 roku, w Mieście i Gminie Buk zarejestrowane były 163 podmioty gospodarcze w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Nieco wyższy wskaźnik zanotowano w stosunku do całego powiatu poznańskiego (169 podmiotów/1000 mieszkańców). Niemniej, zarówno wskaźnik dla Miasta i Gminy jak i powiatu jest zdecydowanie wyższy niż dla województwa wielkopolskiego (141 podmiotów/1000 mieszkańców), co świadczy o wysoko rozwiniętej przedsiębiorczości w regionie.

Rysunek 12 Podmioty gospodarcze wpisane do REGON na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2022 roku na obszarze Miasta i Gminy Buk zarejestrowanych było 2 089 podmiotów gospodarczych, wśród których najwięcej (bo aż 27%) należało do sekcji G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle. Na terenie Miasta i Gminy również prężnie działa gałąź gospodarki zajmująca się budownictwem (16% spośród wszystkich podmiotów), a także działalnością związaną z przetwórstwem przemysłowym (11%).

Sferę gospodarczą na terenie Miasta i Gminy Buk zbadano na podstawie wskaźników obrazujących aktywność gospodarczą w odniesieniu do podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w 2022 roku, podmiotów wyrejestrowanych w tym samym roku oraz zależności pomiędzy tymi wskaźnikami. Brano więc pod uwagę wskaźniki takie jak:

- liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym,
- liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2022 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym,
- liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2022 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Biorąc pod uwagę odsetek podmiotów gospodarczych w stosunku do osób w wieku produkcyjnym, wzrost odsetka będzie świadczył o lokalnym wzroście przedsiębiorczości, co w ujęciu ekonomicznym

należy uznać za zjawisko pozytywne. Najwięcej działalności gospodarczych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym przypadało w jednostkach Wiktorowo (21,62), Kalwy (19,49) i Buk – północ (18,45) i Buk – południe (16,37). Z kolei wartości poniżej średniej gminnej (15,46) odnotowano w jednostkach Cieśle (2,5), Dobra (9,42), Wysoczka (9,6), Otusz (11,73), Dakowy Suche (11,74), Dobieżyn (13,67), Szewce (14,32), Niepruszewo (14,99) i Wielka Wieś (15,22). Biorąc pod uwagę, iż w 9 z 13 jednostek analitycznych wartość wskaźnika wyniosła poniżej średniej gminnej, wskazuje to na duże zróżnicowanie wewnętrzne Gminy.

Z punktu widzenia gospodarczego, niekorzystna sytuacja wystąpiła w jednostkach analitycznych, w których w 2022 r. nie zarejestrowała się żadna nowa działalność gospodarcza – są to jednostki: Cieśle, Dobra i Wysoczka. Nowe działalności najliczniej rejestrowane były w jednostce Kalwy, gdzie na 100 osób w wieku produkcyjnym zarejestrowano w 2022 r. 4,24 działalności gospodarczej. Średnio na terenie Miasta i Gminy Buk w 2022 r. zarejestrowano 0,84 podmiotu gospodarczego na 100 osób w wieku produkcyjnym. Z kolei wyrejestrowano średnio 0,24 podmiotu. Największy odsetek podmiotów wyrejestrowanych w 2022 r. zaobserwowano w jednostkach Dakowy Suche (0,38 podmiotu wyrejestrowanego/100 mieszkańców w wieku produkcyjnym) oraz Dobieżyn (0,36).

Szczegółowe dane dotyczące wszystkich jednostek analitycznych przedstawia tabela poniżej.

Tabela 12 Analiza wskaźnikowa sfery gospodarczej

Jednostka analityczna	AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA					
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym		Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2022 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2022 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Buk - północ	18,45	0,566	1,02	0,148	0,31	-0,391
Buk - południe	16,37	0,173	0,51	-0,269	0,35	-0,600
Cieśle	2,50	-2,452	0,00	-0,689	0,00	1,225
Dakowy Suche	11,74	-0,703	1,52	0,549	0,38	-0,731
Dobieżyn	13,67	-0,338	0,48	-0,297	0,36	-0,633
Dobra	9,42	-1,142	0,00	-0,689	0,00	1,225
Kalwy	19,49	0,763	4,24	2,772	0,00	1,225
Niepruszewo	14,99	-0,089	0,92	0,059	0,00	1,225
Otusz	11,73	-0,705	1,23	0,320	0,00	1,225
Szewce	14,32	-0,216	0,83	-0,011	0,21	0,153
Wielka Wieś	15,22	-0,045	0,83	-0,012	0,21	0,156
Wiktorowo	21,62	1,166	2,70	1,518	0,00	1,225
Wysoczka	9,60	-1,109	0,00	-0,689	0,00	1,225

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Buk.

Zgodnie z metodyką przedstawioną w rozdziale 3.1, o natężeniu negatywnych zjawisk w danej jednostce analitycznej decyduje wartość wskaźnika syntetycznego, który podsumowuje wszystkie badane zjawiska kryzysowe w danej sferze. W odniesieniu do sfery gospodarczej, nagromadzenie negatywnych zjawisk w Mieście i Gminie Buk stwierdzono w następujących jednostkach:

- Cieśle,
- Dobieżyn,
- Dakowy Suche,
- Buk – południe,

- Dobra,
- Wysocзка,
- Szewce.

Sfera środowiskowa

Według *ustawy o rewitalizacji* szczególnymi zjawiskami kryzysowymi, występującymi w sferze środowiskowej są przekroczone standardy jakości środowiska oraz obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.

Oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do obszaru strefy, które zostały wyznaczone w oparciu o:

- aglomeracje o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasta o liczbie mieszkańców powyżej lub zbliżonej do 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład wyżej wspomnianych aglomeracji i miast.

Zgodnie z powyższym, w województwie wielkopolskim strefy stanowią:

- aglomeracja poznańska,
- miasto Kalisz,
- strefa wielkopolska.

Miasto i Gmina Buk należy do strefy wielkopolskiej, dla której bada się jakość powietrza wg kryteriów dot. ochrony zdrowia ludzi oraz kryteriów dot. ochrony roślin. Kryteria ochrony zdrowia obejmują badanie następujących zanieczyszczeń: dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), ozon (O₃), pył zawieszony PM₁₀, pył zawieszony PM_{2,5}, ołów (Pb) w pyłe zawieszonym PM₁₀, arsen (As) w pyłe zawieszonym PM₁₀, kadm (Cd) w pyłe zawieszonym PM₁₀, nikiel (Ni) w pyłe zawieszonym PM₁₀, benzo(a)piren w pyłe zawieszonym PM₁₀. Z kolei ze względu na ochronę roślin bada się: dwutlenek siarki (SO₂), tlenki azotu (NO_x) oraz ozon (O₃).

W rocznej ocenie jakości powietrza, wykonanej na podstawie dostępnych informacji dla 2022 roku z uwzględnieniem kryteriów przyjętych ze względu na ochronę zdrowia ludzi, klasa C (czyli wartości powyżej dopuszczalnych) w strefie wielkopolskiej dotyczyła zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pirenem. Z kolei ze względu na ochronę roślin – nie zanotowano przekroczeń poziomów dopuszczalnych.

Mimo braku przekroczeń dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń w powietrzu (poza benzo(a)pirenem), należy mieć na uwadze, że na jakość powietrza wpływają również lokalne zanieczyszczenia składające się na niską emisję, spowodowaną głównie złej jakości opałem stosowanym w piecach przede wszystkim w zabudowie jednorodzinnej. Indywidualne źródła ciepła na paliwa stałe takie jak węgiel, miał czy ekogroszek, są jednymi z ważniejszych przyczyn niskiej emisji. Dodatkowo, negatywnie na jakość powietrza wpływa wzmożony ruch samochodowy oraz inne czynniki np. wypalanie traw lub pylenie podczas suszy.

Kolejnym przykładem zjawiska kryzysowego, występującego w sferze środowiskowej, na terenie Gminy jest występowanie wyrobów azbestowych. Azbest stanowi występujący w przyrodzie minerał odporny na działanie mrozu, wysokich temperatur, substancji chemicznych i jest odporny na rozciąganie. Składa się on z włókien – uwodnionych krzemianów magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Wyroby azbestowe

przede wszystkim wykorzystywano w budownictwie jako pokrycia dachowe, osłony elewacyjne ścian, przewody kominowe, rury wodociągowe i kanalizacyjne oraz elementy izolacyjne. Obecnie wiadomo, że włókna azbestowe wnikają bezpośrednio do organizmu człowieka poprzez układ oddechowy, gromadzą się i zalegają w płucach. Azbest w niewielkim stopniu wchłaniany jest także przez skórę.

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, azbest został zaklasyfikowany jako substancja rakotwórcza kategorii 1A. Jest to substancja szczególnie niebezpieczna, stanowiąca poważne zagrożenie zdrowia w następstwie narażenia na długotrwałe oddziaływanie na drogi oddechowe.

Sfera środowiskowa na terenie Miasta i Gminy Buk przeanalizowana została za pomocą wskaźników obrazujących pokrycie azbestem oraz jakość powietrza:

- liczba budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowocementowymi na 100 mieszkańców,
- masa materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców,
- liczba indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe (węgiel, miał, ekogroszek) na 100 mieszkańców.

Problemy w sferze środowiskowej, szczególnie te dotyczące pokrycia budynków mieszkalnych wyrobami zawierającymi azbest, są szczególnie widoczne na wiejskim obszarze Gminy. Największe nagromadzenie widoczne jest w miejscowości Dobra (3,6 budynków zawierających azbest/100 mieszkańców). Duże natężenie tego problemu widoczne jest również w jednostkach analitycznych Dakowy Suche i Wiktorowo. W Buku problem ten jest zdecydowanie marginalny, bowiem łącznie dotyczy jedynie 3 budynków mieszkalnych.

Wskaźnik dotyczący masy materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców jest niemalże tożsamy z liczbą budynków mieszkalnych go zawierających. Największy tonaż materiałów azbestowych przypada na 100 mieszkańców jednostki Dobra (99 128,38 kg) i Dakowy Suche (63 530,44 kg). Najmniejszy z kolei na mieszkańców jednostki Buk – południe (790,91 kg), Buk – północ (3 410,40) oraz Niepruszewo (7 618,95 kg).

Wskaźnik dotyczący indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe na 100 mieszkańców również wskazał, iż problemy środowiskowe są szczególnie nasilone na obszarach wiejskich Gminy. Najwięcej tzw. „kopciuchów” przypadało na 100 mieszkańców jednostki Wiktorowo (28,79) i Cieśle (28,33). Wysoki odsetek wystąpił również w jednostkach Szewce, Kalwy, Wysoczka, Dobra i Dakowy Suche. Ponownie najniższymi wskazaniami charakteryzują się dwie jednostki miejskie: Buk – północ (12,14) i Buk – południe (12,84).

Szczegółowe dane dotyczące wszystkich jednostek analitycznych przedstawia tabela poniżej.

Tabela 13 Analiza wskaźnikowa sfery środowiskowej

Jednostka analityczna	POKRYCIE AZBESTEM				JAKOŚĆ POWIETRZA	
	Liczba budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowocementowymi na 100 mieszkańców		Masa materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców		Liczba indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe (węgiel, miał, ekogroszek) na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Buk - północ	0,10	0,199	3 410,40	0,383	12,14	0,646

Buk - południe	0,00	0,264	790,91	0,460	12,84	0,541
Cieśle	1,67	-0,795	41 350,00	-0,726	28,33	-1,795
Dakowy Suche	3,51	-1,968	63 530,44	-1,374	21,08	-0,701
Dobieżyn	0,52	-0,065	33 559,22	-0,498	19,69	-0,492
Dobra	3,60	-2,026	99 128,38	-2,414	21,17	-0,715
Kalwy	0,99	-0,365	38 153,47	-0,632	23,27	-1,031
Niepruszewo	0,28	0,088	7 618,95	0,260	19,43	-0,453
Otus	0,20	0,138	18 050,70	-0,045	17,69	-0,191
Szewce	1,15	-0,466	34 192,44	-0,516	23,75	-1,105
Wielka Wieś	0,00	0,264	14 301,47	0,065	15,74	0,103
Wiktorowo	3,03	-1,661	56 504,55	-1,168	28,79	-1,863
Wysoczka	0,00	0,264	51 536,64	-1,023	22,42	-0,904

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Buk.

Zgodnie z metodyką przedstawioną w rozdziale 3.1, o natężeniu negatywnych zjawisk w danej jednostce analitycznej decyduje wartość wskaźnika syntetycznego, który podsumowuje wszystkie badane zjawiska kryzysowe w danej sferze. W odniesieniu do sfery środowiskowej, nagromadzenie negatywnych zjawisk w Mieście i Gminie Buk stwierdzono w następujących jednostkach:

- Dobra,
- Wiktorowo,
- Dakowy Suche,
- Cieśle,
- Szewce,
- Kalwy,
- Wysoczka,
- Dobieżyn,
- Niepruszewo,
- Otus.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Miasto i Gmina Buk jest miejsko-wiejską jednostką samorządu terytorialnego. Siedzibą Gminy jest Miasto Buk, które pełni rolę głównego ośrodka gminnego. Buk pełni funkcje mieszkaniowe, usługowe, handlowe, przemysłowe, administracyjne, społeczno-kulturowe, rozrywkowe dla całego obszaru Gminy. Struktura przestrzenno-funkcjonalna Buku jest stosunkowo klarowna. W przestrzeni zaobserwować można wyraźny podział na północną część Miasta, gdzie zlokalizowany jest rynek i liczne instytucje. W północnej części Miasta zlokalizowane są: Urząd Miasta i Gminy Buk, Biblioteka i Kino Miasta i Gminy Buk, Ośrodek Sportu i Rekreacji, Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Bukowskich, Stadion Miejski, Przedszkole im. Krasnala Hałabały, Komisariat Policji. Ponadto na północ od Miasta Buk znajduje się węzeł autostradowy „Buk”, który stanowi ważny element sieci transportowej Gminy. Południową, nowszą część Miasta charakteryzuje mniejsza gęstość zabudowy oraz wyższy udział terenów przemysłowych w strukturze funkcjonalnej. Zabudowa mieszkaniowa jest uzupełniana o funkcje usługowe i przemysłowe. Spośród instytucji publicznych w południowej części Buku zlokalizowany jest Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury. W południowych krańcach Miasta zlokalizowany jest dworzec kolejowy.

Na wiejski obszar Gminy Buk składa się 15 miejscowości: Cieśle, Dakowy Suche, Dobieżyn, Dobra, Kalwy, Niepruszewo, Otusz, Pawłówko, Szewce, Sznyfin, Wielka Wieś, Wiktorowo, Wygoda, Wysoczka, Żegowo. Największymi pod względem liczby ludności jednostkami są Wielka Wieś (1 543 mieszkańców), Niepruszewo (1 446 mieszkańców) i Dobieżyn (1 351 mieszkańców). Pozostałe miejscowości liczą po mniej niż 1 000 mieszkańców. Najmniejszą miejscowością w Gminie jest Pawłówko, które zamieszkuje 26 mieszkańców. Na obszarze wiejskim Gminy zlokalizowane jest jezioro Niepruszewskie, będące największym zbiornikiem wodnym na terenie Gminy. Jezioro pełni głównie funkcję rekreacyjno-wypoczynkową, a także turystyczną i sportową.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna Miasta i Gminy pozostaje zaburzona przez dwie podstawowe bariery przestrzenne, jakie stanowią: w północnej części Gminy autostrada A2 oraz w centralnej części linia kolejowa. Niewystarczająca ilość bezkolizyjnych skrzyżowań (estakad, tuneli, wiaduktów) stanowiących łączniki między drogami gminnymi determinuje powstawanie trudności komunikacyjnych. Do miejscowości Cieśle prowadzi jedna droga gminna, z kolei do gminnego składowiska odpadów w Wysoczce można dotrzeć jedynie drogą przez Duszniki. Konsekwencją są powstające kongestie drogowe, w tym przy przejazdach kolejowych, nadmierne obciążenie dróg, nieefektywność komunikacyjna wzmagająca emisję zanieczyszczeń.

Ważnym elementem strukturalno-przestrzennym są również ogólnodostępne tereny zieleni urządzonej. Pełnią one funkcje regulacyjne, zdrowotne czy estetyczne. Odpowiednie systemy zieleni miejskiej wspomagają proces prawidłowego przewietrzania Miasta, oczyszczania powietrza oraz łagodzenia skutków zmiany klimatu jak nawałne deszcze czy wysokie temperatury. Na obszarach wiejskich zagajniki, śródpolne zadrzewienia czy zakrzewienia pełnią ważne funkcje poprzez zapobieganie erozji gleb i zwiększanie zdolności retencyjnych. Poza wszystkim, tereny zielone stanowią miejsce relaksu, wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców.

Sfera funkcjonalno-przestrzenna to także obiekty infrastruktury publicznej, do której mieszkańcy mają bezpośredni dostęp. Obiekty infrastruktury sportowej, w tym także place zabaw umożliwiają mieszkańcom jednostki samorządu terytorialnego prowadzenie aktywnego trybu życia już od najmłodszych lat. Aktywność fizyczna przekładająca się na sprawność psychofizyczną prowadzi do kształtowania wśród mieszkańców postaw prozdrowotnych, co w konsekwencji zmniejsza niebezpieczeństwo zapadania na niektóre choroby cywilizacyjne. Z kolei obecność centrów aktywności

mieszkańców tj.: biblioteki, domy kultury, remizy wspierają integrację społeczną oraz rozwój intelektualny mieszkańców.

Na jakość przestrzeni oraz jej funkcjonalność, w tym poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców oraz reprezentatywność miejsc publicznych, ma wpływ również występowanie miejsc, gdzie gromadzą się osoby nietrzeźwe, spożywające alkohol w miejscach publicznych. Takie miejsca najczęściej związane są z pobliskim występowaniem punktów sprzedaży alkoholu. Z kolei nagromadzenie takich punktów w danej jednostce, świadczy również o dużym popycie na tego typu produkty.

Sytuację w sferze przestrzenno-funkcjonalnej na terenie Miasta i Gminy Buk przeanalizowano na podstawie następujących wskaźników obrazujących dostępność terenów zieleni, infrastruktury publicznej oraz jakość terenów publicznych:

- powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców,
- liczba obiektów infrastruktury sportowej (boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, place sportowe, orliki, sale gimnastyczne, hale widowiskowe, baseny itp.) na 100 mieszkańców,
- liczba centrów aktywności mieszkańców (świetlice, domy kultury, biblioteki, filie, remizy, itp.) na 100 mieszkańców,
- liczba punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców.

Rozważając dostępność terenów zieleni z wykorzystaniem wskaźnika odnoszącego powierzchnię terenów zieleni (wyrażoną w m²) przypadającą na 100 mieszkańców najkorzystniej wygląda sytuacja w jednostkach Buk – południe (4 426,45 m² terenów zieleni/100 mieszkańców) oraz Dakowy Suche (4 402,81). Powyżej średniej dla Gminy (2 194,27) znalazła się jeszcze jedynie jednostka Niepruszewo (3 250,35). W jednostce Wiktorowo nie odnotowano żadnych ogólnodostępnych terenów zieleni, z kolei w Otuszu na 100 mieszkańców przypada ich niespełna 100 m². W przypadku terenów wiejskich urządzenie zieleni jest jednak zadaniem skomplikowanym. Należy zauważyć, iż niewielkie skwery, czy klomby nie będą atrakcyjne z tytułu niedopasowania do modelu życia mieszkańców. Mieszkańcy obszarów wiejskich najczęściej zamieszkują domy jednorodzinne, posiadające ogrody czy zieleń przydomową. Dlatego też na obszarach wiejskich tereny rekreacyjne czy zielone muszą być rozbudowane, stanowić pewien kompleks oferujący możliwość konkretnych aktywności.

Jak już wspomniano, infrastruktura publiczna, w tym obiektu kulturalne, integracyjne czy rekreacyjne, zlokalizowane są głównie w Mieście Buk. Jednakże z uwagi na wysoką liczbę ludności zamieszkującej miasto, dostęp do poszczególnej infrastruktury nie jest wystarczający. Biorąc pod uwagę dostępność obiektów sportowych na 100 mieszkańców, takowe nie występują w jednostkach Cieśle i Wiktorowo. Poniżej średniej gminnej, która wyniosła 0,22 obiektu sportowego na 100 mieszkańców znalazły się również jednostki: Buk – północ, Buk – południe i Wielka Wieś. W jednostkach Cieśle i Wiktorowo nie znajdują się również żadne centra aktywności mieszkańców. W Mieście i Gminie Buk średnio na 100 mieszkańców przypadało 0,2 centra aktywności. W następujących jednostkach wskaźnik przyjął wartości poniżej średniej gminnej: Buk – północ, Buk – południe i Wielka Wieś. Wyłączając jednostki Cieśle i Wiktorowo, to zdecydowanie najgorzej wypadają jednostki najliczniej zaludnione w Gminie zarówno pod kątem dostępności infrastruktury sportowej jak i kulturalnej.

Analizując z kolei liczbę punktów sprzedaży alkoholu w przeliczeniu na 100 mieszkańców, największe nagromadzenie dotyczy jednostek analitycznych Niepruszewo (0,48 punktów sprzedaży alkoholu/100 mieszkańców), Dakowy Suche (0,47/100 mieszkańców), Buk – północ (0,39/100 mieszkańców) oraz Buk – południe (0,33/100 mieszkańców). Średnia dla Gminy w tym zakresie wynosi 0,3 punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców.

Szczegółowa analiza wskaźnikowa dotycząca wszystkich jednostek analitycznych przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 14 Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej

Jednostka analityczna	DOSTĘPNOŚĆ TERENÓW ZIELENI		DOSTĘPNOŚĆ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ				JAKOŚĆ TERENÓW PUBLICZNYCH	
	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców		Liczba obiektów infrastruktury sportowej (boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, place sportowe, orliki, sale gimnastyczne, hale widowiskowe, baseny itp.) na 100 mieszkańców		Liczba centrów aktywności mieszkańców (świetlice, domy kultury, biblioteki, filie, remizy, itp.) na 100 mieszkańców		Liczba punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Buk - północ	1 813,27	-0,221	0,14	-0,323	0,08	-0,403	0,39	-0,424
Buk - południe	4 426,45	1,296	0,08	-0,551	0,14	-0,180	0,33	-0,160
Cieśle	883,33	-0,761	0,00	-0,834	0,00	-0,648	0,00	1,374
Dakowy Sucho	4 402,81	1,283	0,47	0,912	0,70	1,631	0,47	-0,803
Dobieżyn	1 070,10	-0,653	0,22	-0,006	0,22	0,072	0,15	0,686
Dobra	382,88	-1,052	0,45	0,845	0,45	0,813	0,00	1,374
Kalwy	445,54	-1,016	0,50	1,011	0,99	2,563	0,00	1,374
Niepruszewo	3 250,35	0,613	0,35	0,455	0,21	0,025	0,48	-0,876
Otusz	99,40	-1,217	0,40	0,648	0,40	0,642	0,20	0,450
Szewce	1 149,43	-0,607	0,38	0,594	0,38	0,595	0,26	0,187
Wielka Wieś	704,27	-0,865	0,13	-0,359	0,06	-0,441	0,19	0,485
Wiktorowo	0,00	-1,274	0,00	-0,834	0,00	-0,648	0,00	1,374
Wysoczka	575,76	-0,940	0,91	2,554	0,30	0,335	0,00	1,374

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Buk.

Zgodnie z metodyką przedstawioną w rozdziale 3.1, o natężeniu negatywnych zjawisk w danej jednostce analitycznej decyduje wartość wskaźnika syntetycznego, który podsumowuje wszystkie badane zjawiska kryzysowe w danej sferze. W odniesieniu do sfery przestrzenno-funkcjonalnej, nagromadzenie negatywnych zjawisk w Mieście i Gminie Buk stwierdzono w następujących jednostkach:

- Wiktorowo,
- Buk – północ,
- Wielka Wieś,
- Cieśle.

Sfera techniczna

Zdegradowane, a niekiedy także zdewastowane obiekty szpecą przestrzeń, niszczą ład przestrzenny i walory estetyczne. Tereny, na których stan techniczny obiektów określa się jako zły lub bardzo zły często stają się nieatrakcyjne dla mieszkańców i przestają być użytkowane, co sprawia, że pogłębia się degradacja tego terenu. Zwiększa to tendencję do łamania norm społecznych oraz sprzyja wzrostowi przestępczości⁷.

Przestrzeń, w której realizowane są usługi z zakresu oświaty (budynki szkół, przedszkoli), ochrony zdrowia (ośrodki zdrowia, przychodnie), działań władz samorządowych (budynki urzędów, placówek) itp. w dużym stopniu oddziałuje na poziom ogólnego zadowolenia mieszkańców z realizacji tych usług, co w sposób bezpośredni wiąże się z nastrojami i emocjami pojawiającymi się w sferze społecznej. Do obiektów przestrzeni publicznej należą także budynki komunalne. Pojęcie to rozumiane jest jako ogół lokali należących do gminy, służących realizacji zadań własnych gminy. Budynek w dobrym stanie technicznym oprócz ogólnego dobrego stanu zewnętrznego powinien charakteryzować się również dobrą efektywnością energetyczną, a także brakiem barier architektonicznych.

Według *ustawy o rewitalizacji* negatywnymi zjawiskami technicznymi, które należy przeanalizować są w szczególności: stan degradacji technicznej obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Sfera techniczna na terenie Miasta i Gminy Buk została przeanalizowana na podstawie wskaźników przedstawiających:

- szacunkowy udział budynków mieszkalnych wymagających czynności remontowych albo konserwacyjnych (estetycznych) we wszystkich budynkach mieszkalnych (%) wg stanu na 31.12.2022,
- szacunkowy udział obiektów zabytkowych wymagających czynności remontowych albo konserwacyjnych (estetycznych) we wszystkich obiektach zabytkowych w % wg stanu na 31.12.2022,
- liczbę obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców,
- liczbę obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (mieszkania komunalne, budynki użyteczności publicznej itp.) na 100 mieszkańców.

Analizując szacunkowy udział budynków mieszkalnych wymagających czynności remontowych albo konserwacyjnych (estetycznych) we wszystkich budynkach mieszkalnych, zdecydowanie największy ich udział jest w jednostkach Cieśle (100%), Wysoczką (41,67%) i Buk – północ (34,15%). Średnia dla Gminy w tym zakresie wynosi 30,53%.

Z kolei największy szacunkowy udział obiektów zabytkowych wymagających czynności remontowych albo konserwacyjnych (estetycznych) we wszystkich obiektach zabytkowych występuje w jednostkach analitycznych Cieśle (100%), Buk – północ (96,27%), Otusz (95%), a także Wysoczką (93,33%). Średnia niniejszego wskaźnika dla Miasta i Gminy Buk to 71,89%, co wskazuje na wysoką degradację obiektów zabytkowych w skali całej Gminy.

⁷ Teoria rozbitych okien (teoria rozbitej szyby): G. Kelling, C. Coles, 1982, *Fixing Broken Windows: Restoring Order and Reducing Crime in Our Communities*.

Biorąc pod uwagę obiekty komunalne, które wymagają termomodernizacji celem zwiększenia efektywności energetycznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców, najwięcej z nich zlokalizowanych jest w jednostkach Wielka Wieś (0,96 obiektu/100 mieszkańców) i Buk – północ (0,48). W pozostałych jednostkach wskaźnik nie przekracza średniej gminnej, która wyniosła 0,34. W 6 jednostkach nie odnotowano żadnych budynków komunalnych, które wymagałyby termomodernizacji.

Jednostki Wielka Wieś i Buk – północ charakteryzowały się również najwyższym odsetkiem obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. W jednostce Wielka Wieś na 100 mieszkańców przypadało 1,08 niedostosowanego obiektu komunalnego. Z kolei w jednostce Buk – północ wartość wskaźnika wyniosła 0,84, podczas gdy średnia gminna wyniosła jedynie 0,49. Wartość powyżej średniej gminnej wskaźnik osiągnął jeszcze jedynie w jednostce Buk – południe (0,51). Szczegółowa analiza wskaźnikowa dotycząca wszystkich jednostek analitycznych przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 15 Analiza sfery technicznej

Jednostka analityczna	STAN TECHNICZNY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ				EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA		ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI	
	Szacunkowy udział budynków mieszkalnych wymagających czynności remontowych albo konserwacyjnych (estetycznych) we wszystkich budynkach mieszkalnych (%) wg stanu na 31.12.2022		Szacunkowy udział obiektów zabytkowych wymagających czynności remontowych albo konserwacyjnych (estetycznych) we wszystkich obiektach zabytkowych w % wg stanu na 31.12.2022		Liczba obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców		Liczba obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, itp.) na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Buk - północ	34,15	-0,159	96,27	-0,696	0,48	-0,428	0,84	-0,810
Buk - południe	6,03	1,078	90,00	-0,517	0,30	0,126	0,51	-0,057
Cieśle	100,00	-3,057	100,00	-0,803	0,00	1,084	0,00	1,123
Dakowy Sucho	25,00	0,243	90,00	-0,517	0,00	1,084	0,00	1,123
Dobieżyn	25,00	0,243	60,00	0,340	0,15	0,617	0,15	0,782
Dobra	25,00	0,243	0,00	2,053	0,00	1,084	0,00	1,123
Kalwy	25,00	0,243	50,00	0,625	0,00	1,084	0,00	1,123
Niepruszewo	10,00	0,903	80,00	-0,232	0,14	0,647	0,14	0,805
Otusze	25,00	0,243	95,00	-0,660	0,20	0,456	0,20	0,665
Szewce	25,00	0,243	90,00	-0,517	0,00	1,084	0,00	1,123
Wielka Wieś	30,00	0,023	90,00	-0,517	0,96	-1,932	1,08	-1,374
Wiktorowo	25,00	0,243	0,00	2,053	0,00	1,084	0,00	1,123
Wysoczka	41,67	-0,490	93,33	-0,612	0,30	0,128	0,30	0,425

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Buk.

Zgodnie z metodyką przedstawioną w rozdziale 3.1, o natężeniu negatywnych zjawisk w danej jednostce analitycznej decyduje wartość wskaźnika syntetycznego, który podsumowuje wszystkie badane zjawiska kryzysowe w danej sferze. W odniesieniu do sfery technicznej, nagromadzenie negatywnych zjawisk w Mieście i Gminie Buk stwierdzono w następujących jednostkach:

- Wielka Wieś,
- Buk – północ,
- Cieśle,
- Wysoczka.

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Zgodnie z przyjętą metodyką, do obszaru zdegradowanego włączone mogą zostać wszystkie te jednostki analityczne, dla których wartość wskaźnika syntetycznego natężenia zjawisk kryzysowych jest ujemna (mniejsza od 0) w sferze społecznej oraz w przynajmniej jednej z 4 sfer wskazanych w art. 9 ust. 1 pkt 1-4 *ustawy o rewitalizacji*.

Zgodnie z *ustawą o rewitalizacji*, obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Natężenie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej zdiagnozowano w następujących jednostkach analitycznych Miasta i Gminy Buk: **Szewce, Buk – północ, Kalwy**. We wszystkich z powyższych jednostek stwierdzono współwystępowanie problemów w co najmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Oznacza to, że wszystkie wskazane powyżej jednostki, stanowią obszar zdegradowany wyznaczony na terenie Miasta i Gminy Buk

W poniższej tabeli przedstawiono w sposób zbiorczy wyniki analizy wskaźnikowej sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego dla wszystkich badanych jednostek analitycznych.

Tabela 16 Analiza sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego - zestawienie zbiorcze

Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna
Buk - północ	-0,414	0,107	0,409	-0,343	-0,523
Buk - południe	0,042	-0,232	0,421	0,101	0,157
Cieśle	0,005	-0,638	-1,105	-0,217	-0,413
Dakowy Sucho	0,490	-0,295	-1,348	0,755	0,483
Dobieżyn	0,150	-0,423	-0,352	0,025	0,495
Dobra	0,123	-0,202	-1,718	0,495	1,126
Kalwy	-0,060	1,587	-0,676	0,983	0,769
Niepruszewo	0,128	0,398	-0,035	0,054	0,531
Otusz	0,031	0,280	-0,033	0,131	0,176
Szewce	-0,461	-0,024	-0,696	0,192	0,483
Wielka Wieś	0,472	0,033	0,144	-0,295	-0,950
Wiktorowo	0,043	1,303	-1,564	-0,345	1,126
Wysoczka	0,516	-0,191	-0,554	0,831	-0,137

Źródło: opracowanie własne.

W kolejnej tabeli przedstawione są uporządkowane wyniki analizy sfery społecznej jednostek analitycznych obszaru zdegradowanego, ze wskazaniem liczby pozostałych sfer, w których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych oraz dotyczących ich danych powierzchniowych i ludnościowych.

W tak przyjętej analizie, obszar zdegradowany tworzą trzy jednostki analityczne, których łączna powierzchnia wynosi 15,6 km², co stanowi 17,3% powierzchni Gminy. Obszar zdegradowany

zamieszkiwany jest przez 3 907 mieszkańców, którzy stanowią 31,21% ogółu mieszkańców Miasta i Gminy Buk.

Tabela 17 Jednostki analityczne zaliczone do obszaru zdegradowanego na terenie Miasta i Gminy Buk

Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Liczba pozostałych sfer, w których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych	Liczba ludności w jednostce analitycznej (os.)	Udział wśród całkowitej ludności Gminy (%)	Powierzchnia jednostki analitycznej (km ²)	Udział w całkowitej powierzchni Gminy (%)
Szewce	-0,461	2	783	6,3%	10,5	11,6%
Buk - północ	-0,414	2	2 922	23,3%	1,2	1,4%
Kalwy	-0,060	1	202	1,6%	3,9	4,3%
Cieśle	0,005	4	60	0,5%	4,6	5,1%
Otusz	0,031	1	503	4,0%	11,7	12,9%
Buk - południe	0,042	1	2 636	21,1%	1,7	1,9%
Wiktorowo	0,043	2	66	0,5%	1,2	1,3%
Dobra	0,123	2	222	1,8%	5,2	5,8%
Niepruszewo	0,128	1	1 446	11,6%	9,9	10,9%
Dobieżyn	0,150	2	1 351	10,8%	11,3	12,5%
Wielka Wieś	0,472	2	1 569	12,5%	14,7	16,3%
Dakowy Suche	0,490	2	427	3,4%	6,0	6,7%
Wysoczka	0,516	3	330	2,6%	8,6	9,5%

Źródło: opracowanie własne.

Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Z ustawy o rewitalizacji wynika, że aby dany obszar gminy mógł zostać uznany za obszar rewitalizacji konieczne jest, aby występowała na nim koncentracja negatywnych zjawisk oraz aby był on istotny dla rozwoju lokalnego całej gminy.

Wyznaczając obszar rewitalizacji na terenie Miasta i Gminy Buk kierowano się również zasadą nieprzekraczalności ustawowych wartości 20% powierzchni gminy oraz 30% liczby mieszkańców. Zgodnie z przeprowadzoną analizą wskaźnikową jako **obszar rewitalizacji przyjęto jednostkę analityczną Buk – północ**. Wyboru tej jednostki dokonano na podstawie łącznego spełnienia kryteriów takich jak:

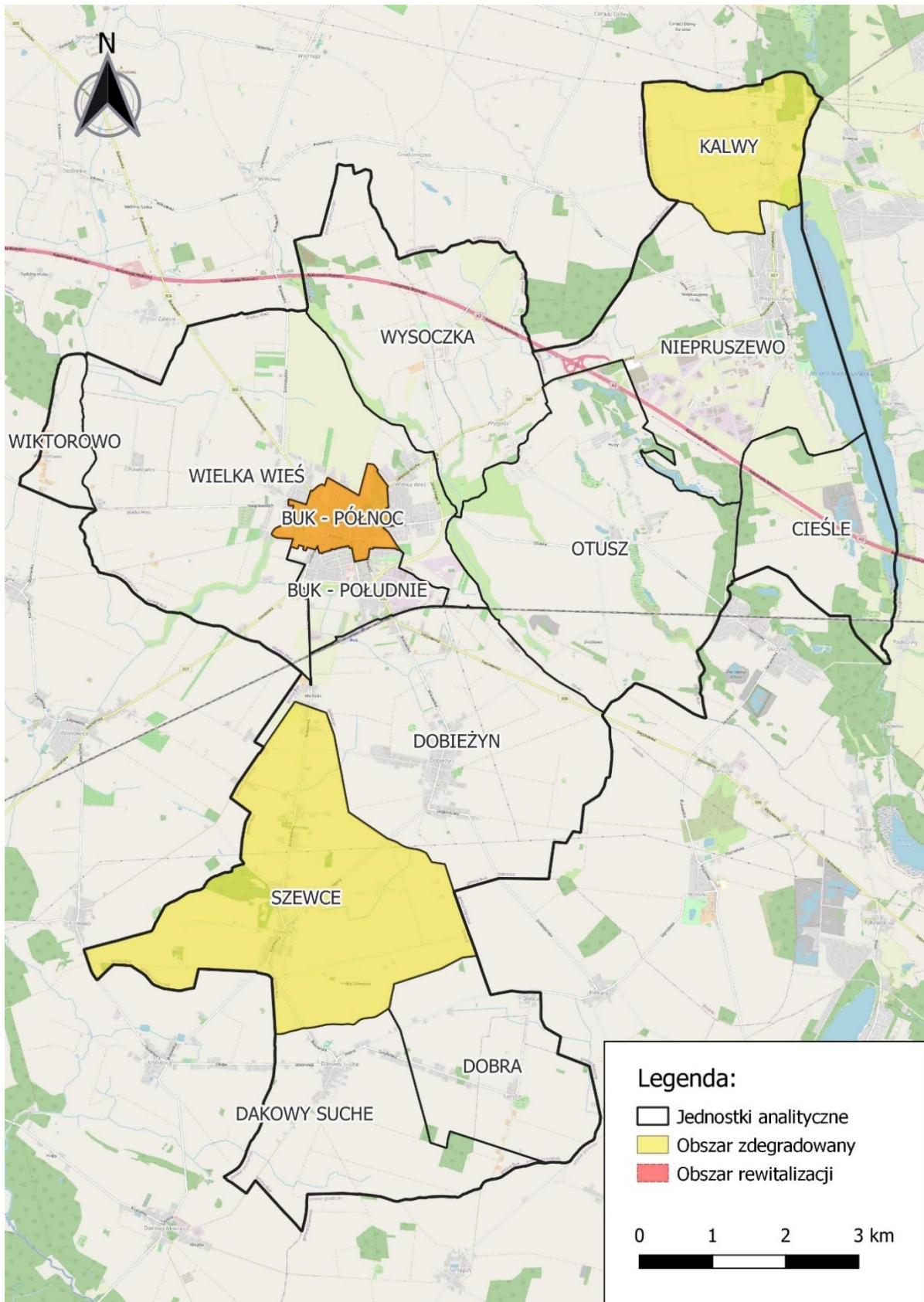
- jednostka posiada istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego całej Gminy,
- zachodzi na niej wysoka koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej,
- w jednostce współwystępują negatywne zjawiska w 2 innych sferach: przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej,
- jednostka cechuje się potencjałem społecznym i infrastrukturalnym do prowadzenia procesu rewitalizacji.

Wyznaczona jako obszar rewitalizacji jednostka analityczna Buk – północ, obejmuje swym zasięgiem centralną część Miasta lokacyjnego, aż do najbardziej wysuniętej na południe ulicy Sokoła. Z uwagi na nagromadzenie różnorodnych funkcji, tereny te mają istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego. W granicach obszaru znajdują się m.in. Urząd Miasta i Gminy Buk, Ośrodek Sportu i Rekreacji, Biblioteka i Kina Miasta i Gminy Buk, Szkoła Podstawowa im. Powstańców Bukowskich, Przedszkole im. Krasnala Habaty, Komisariat Policji czy Stadion Miejski. Wiele z powyższych miejsc może stanowić nie tylko płaszczyznę działań rewitalizacyjnych, ale również potencjał infrastrukturalny i instytucjonalny do wykorzystania przy realizacji celów zmierzających do poprawy stanu społeczno-gospodarczego. W granicach obszaru rewitalizacji znajdują się następujące ulice i ich części: ul. A. i W. Niegolewskich, ul. Azaliowa, ul. Basztowa, ul. Bohaterów Bukowskich, ul. bp. J. Lubrańskiego, ul. Browarna, ul. Dobieżyńska (część), ul. Dworcowa (część), ul. Garncarska, ul. K. Zenktelea, ul. Kosynierów Bukowskich, ul. Kościelna, ul. kpt. W. Wagnera, ul. Mury, ul. Niepodległości, ul. o. R. Chylińskiego, os. Przyjaźni, ul. Otuska, pl. Przemysława, pl. S. Reszki, ul. Poprzeczna, ul. Poznańska, ul. Przykop, ul. Ratuszowa, ul. Rzemieślnicza, ul. Rzeźnicza, skwer im. Rektora Andrzeja z Buku, ul. Stoneczna, ul. Smugi, ul. Strzelecka, ul. Szarych Szeregów, ul. Szewska, ul. Szkolna, ul. św. Rocha, ul. Tylna, ul. Wąska, ul. Wielkowiejska, ul. Zacisze, ul. Zdrojowa.

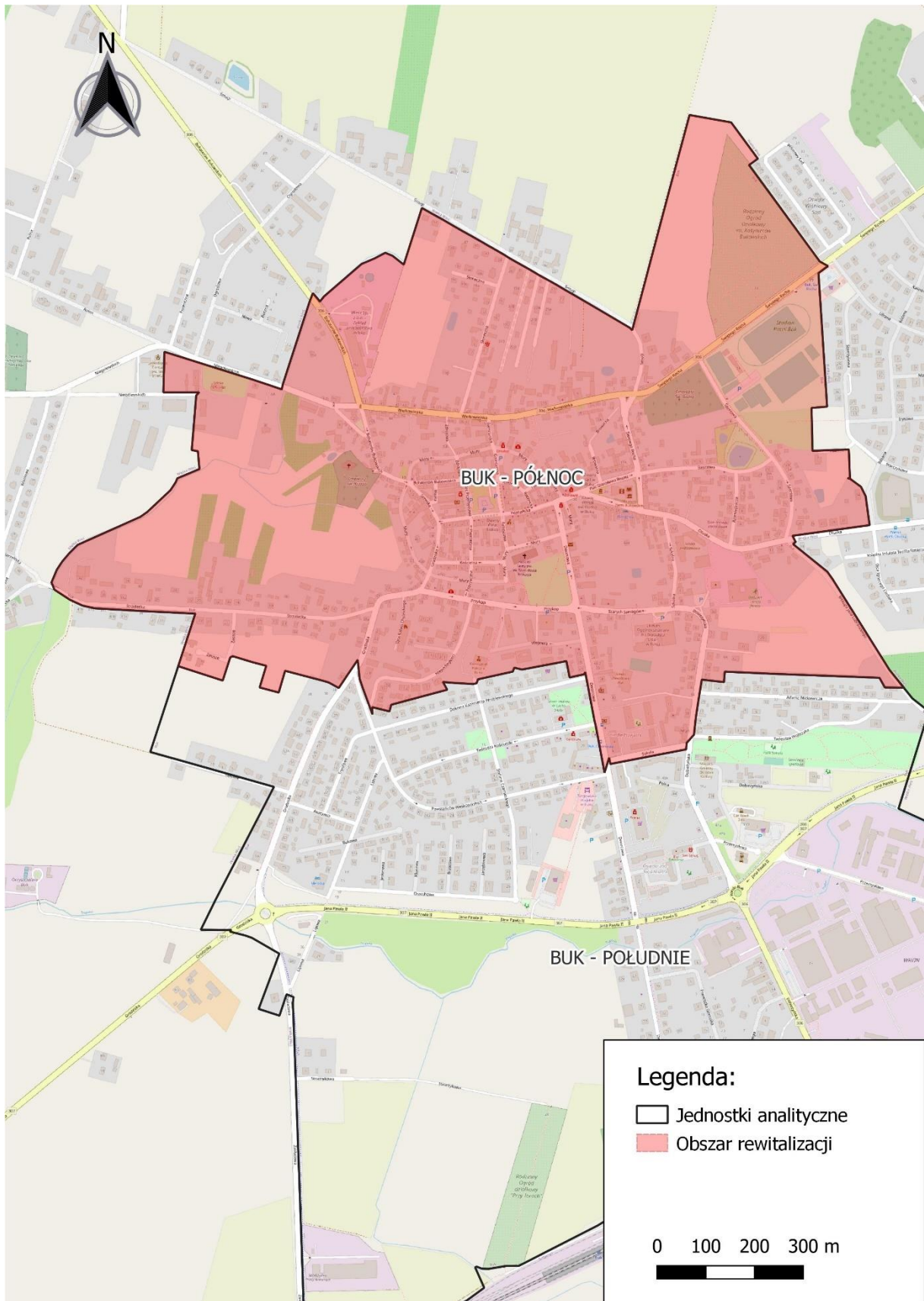
Obszar rewitalizacji wyznaczony został na **powierzchni 1,2 km² (co stanowi 1,4% powierzchni Miasta i Gminy Buk)**. Zamieszkiwany jest przez **2 922 osoby, co odpowiada 23,3% ludności Miasta i Gminy**. Jest to najbardziej zaludniona jednostka analityczna na terenie Gminy, co potwierdza również zasadność prowadzenia tam procesu rewitalizacji – z efektów zaplanowanych działań skorzysta wielu mieszkańców. Co więcej, liczebność jednostki wpływa na wysoki potencjał ludzki, który może być wykorzystany do prowadzenia rewitalizacji w zakresie m.in. działań integracyjnych, aktywizacyjnych, a także może generować inicjatywy oddolne. Północna i centralna część Miasta Buk pełni również istotne funkcje związane z zaspokajaniem potrzeb mieszkańców nie tylko obszaru rewitalizacji, ale również całej Gminy. Mieszkańcy obszarów wiejskich i pozostałych części miasta, załatwiając swoje sprawy zawodowe, administracyjne, edukacyjne, zdrowotne czy kulturalne, będą również pośrednio korzystali z efektów działań rewitalizacyjnych.

Na etapie delimitacji jednostek zdegradowanych, w granicach jednostki Buk – północ zdiagnozowano wysokie natężenie negatywnych zjawisk **społecznych**, ale również **przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych**. W sferze społecznej zidentyfikowano problemy w zakresie bezrobocia, ubóstwa, odpływu mieszkańców i starzenia się społeczeństwa, a także wysokiego udziału osób ze szczególnymi potrzebami, co jest problemem biorąc pod uwagę brak dostosowania poszczególnych przestrzeni i obiektów do standardów dostępności. Degradacja w sferze przestrzenno-funkcjonalnej nastąpiła zarówno w zakresie dostępności terenów zieleni i infrastruktury publicznej, jak i jakości terenów publicznych. Z kolei w sferze technicznej stwierdzono wysoki udział obiektów wymagających czynności remontowych albo konserwacyjnych (zarówno w odniesieniu do budynków mieszkalnych jak i obiektów zabytkowych). Ponadto stwierdzono brak dostosowania obiektów komunalnych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, a także ich niską efektywność energetyczną budynków.

Obszar zdegradowany wraz z obszarem rewitalizacji prezentuje mapa sporządzona zgodnie z art. 11 ust. 4 *ustawy o rewitalizacji*, stanowiąca załącznik nr 1 do uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Uproszczonego rysunek zamieszczono na następnym stronie.

Rysunek 13 Uproszczona mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Mieście i Gminie Buk
Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 14 Uproszczona mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Buku
Źródło: opracowanie własne.

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Położenie Miasta i Gminy Buk na tle powiatu poznańskiego i województwa wielkopolskiego.....	4
Rysunek 2 Mapa Miasta i Gminy Buk.....	5
Rysunek 3 Zmiany liczby ludności w Mieście i Gminie Buk w latach 2012-2022.....	9
Rysunek 4 Wysokość dochodów i wydatków Miasta i Gminy Buk w latach 2018-2022.....	10
Rysunek 5 Dochody Miasta i Gminy Buk na mieszkańca w latach 2017-2021 na tle powiatu poznańskiego i województwa wielkopolskiego	10
Rysunek 6 Podział Miasta i Gminy Buk na jednostki analityczne.....	18
Rysunek 7 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	24
Rysunek 8 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności.....	26
Rysunek 9 Struktura ludności w Mieście i Gminie Buk w latach 2003-2022	32
Rysunek 10 Struktura ludności w jednostkach analitycznych Miasta i Gminy Buk w 2022 r.	33
Rysunek 11 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców	36
Rysunek 12 Podmioty gospodarcze wpisane do REGON na 1000 mieszkańców.....	38
Rysunek 13 Uproszczona mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Mieście i Gminie Buk...	52
Rysunek 14 Uproszczona mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Buku	53

SPIS TABEL

Tabela 1 Zmiany liczby ludności w powiecie poznańskim w latach 2018-2022.....	8
Tabela 2 Jednostki analityczne wyznaczone w Mieście i Gminie Buk.....	16
Tabela 3 Jednostki analityczne wyznaczone na terenie Miasta i Gminy Buk	17
Tabela 4 Wskaźniki wykorzystane do zdiagnozowania zjawisk kryzysowych	20
Tabela 5 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze bezrobocia.....	25
Tabela 6 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze ubóstwa	27
Tabela 7 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze alkoholizmu	28
Tabela 8 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze przestępczości	29
Tabela 9 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze osób ze szczególnymi potrzebami	31
Tabela 10 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze kapitału społecznego.....	34
Tabela 11 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze aktywności społecznej.....	36
Tabela 12 Analiza wskaźnikowa sfery gospodarczej	39
Tabela 13 Analiza wskaźnikowa sfery środowiskowej.....	41
Tabela 14 Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej.....	45
Tabela 15 Analiza sfery technicznej	47
Tabela 16 Analiza sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego - zestawienie zbiorcze	48
Tabela 17 Jednostki analityczne zaliczone do obszaru zdegradowanego na terenie Miasta i Gminy Buk	49